

İçindekiler Tablosu

Bilanço Nedir? Bilanço Analizi Nasıl Yapılır?	2
Fed Faiz İndirirse Ne Olur?.....	11
Kısa Pozisyon (Short) ve Uzun Pozisyon (Long) Nedir?	18
Fiyat Kazanç Oranı (F/K) Nedir? Nasıl Hesaplanır?.....	23
Hisse Başına Kâr (HBK) Nedir?	29
Mali Yıl Nedir? Ne Zaman Başlar Ne Zaman Biter?	33
PD/DD Nedir? Piyasa Değeri ve Defter Değeri Nedir?.....	38
Özsermaye Kârlılığı (ROE) Nedir? Aktif Kârlılık (ROA) Nedir?	43
Destek Seviyesi ve Direnç Seviyesi Nedir?	46
İndikatör Nedir? Ne İşe Yarar?.....	52
Omuz Baş Omuz Formasyonu (OBO) Nedir?	58
Ters Omuz Baş Omuz (TOBO) Nedir?	60
Fincan Kulp Formasyonu Nedir?	62
Bayrak Formasyonu ve Flama Formasyonu Nedir?	65
İndirgenmiş Nakit Akımı Yöntemi (İNA) Nedir ve Nasıl Çalışır?	68
PEG Oranı (Rasyosu) Nedir?	75
Volatilite Ne Demek? VIX Endeksi Nedir?	79
Valör Nedir? Valör Tarihi Ne Demek?	88
“Kâr Al, Zarar Durdur” Emri Nedir? Nasıl Çalışır?.....	91
Bluechip şirket nedir? Bluechip Şirketler Hangileridir?	95
Kaynaklar	100
Yatırım Tavsiyesi Değildir.....	101
Sorumluluk Beyanı.....	101

Bilanço Nedir? Bilanço Analizi

Nasıl Yapılır?

Bilanço veya kazanç raporlarını şirketlerin röntgen filmleri gibi düşünebilirsin. Nasıl ki, röntgenler vücuttaki hasta yerleri göstererek sağlığa dair fikir veriyorsa, bilançolarda şirketlerin sağlığına dair fikir verirler.

Bir şirketin sağlıklı olduğu yerleri veya hasta olduğu bölümleri, bilançosundaki bölümlerden anlarız. Örneğin bir şirketin satışları iyi gidiyor ama kârlılığı düşüyorsa, şirketin düşen kârlılık hastalığı başlamış olabilir.

Şirketler, yıllık finansal faaliyetlerini, hedeflerini ve bu hedefleri gerçekleştirebilmek için atmaları gereken adımları 'mali yıl' dediğimiz süre içerisinde gerçekleştirir ve kaydını tutar. Bu kapsamda her üç ayda bir şirketler "bilanço" açıklar.

Bilançolar, bir yatırımcıya şirketin yakın zaman içerisindeki genel durumu hakkında bilmesi gereken her şeyi söyler. Çünkü şirketin finansal performansını okumaya yardımcı olan **bilanço**, belirli bir dönemde gerçekleştirilmiş faaliyetlerin özetini net bir şekilde gözler önüne serer.

Bilanço Ne Demek?

Bilanço, bizlere şirketin belirli bir süre zarfında neler yaptığını anlatır. Bilanço içerisinde şirketler 3 temel nokta üzerinde durur

- **Şirketin güncel finansal durumu nasıl?** Finansal verileri yani gelir, kâr, zarar vb. kalemler nasıl gerçekleşti? Bu soruların cevaplarıyla şirket "geçmiş" çeyrekteki finansal performanslarının hesabını verir.
- **Şirketin "iş modeline özel" verilerin paylaşılması;** aylık abone sayısı, günlük aktif kullanıcı sayısı, ücretli aboneliklerin yenilenme oranı, açılan yeni perakende mağazalarının sayısı, pazar payının değişim oranı, tamamlanan anlaşmaların

oranı gibi birçok şirkette ortak olmayan, her şirketin kendi iş modeline özgü veriler paylaşılır. Bu verilerle şirket “geçmiş” çeyrekteki operasyonel performanslarının hesabını verir.

- **Şirketin geleceğe dair öngörü ve beklentileri nasıl değişti?** Gelecekteki kâr, zarar, gelir gibi kalemlerdeki beklentileri neler? Ekonomik veya siyasi gelişmeler karşısında şirketin gelecek planları neler olacak, bu gelişmelerden nasıl etkilenecek? Bu soruların cevaplarıyla da şirket, “gelecek” çeyreklerdeki performanslarına dair öngörülerini paylaşır.

İkinci madde her şirkete göre değiştiği, üçüncü madde yine birinci maddeyle ilintili olduğu için biz bu yazımızda ilk maddeyi detaylandıracağız.

Bu kalemdeki finansal verilere bakacak olursak, şirket şunlara değinir

- **Satışlarda yani gelirden yaşanan artış veya azalışlar**
- **Şirket borçlarındaki değişimler**
- **Şirket kârında yaşanan artış veya azalışların raporu**
- **Mali yılda gerçekleşmesi istenen hedeflere hangi düzeyde ulaşılabildiği**
- **Bir sonraki mali yılda yürütülmesi planlanan faaliyetler**
- **Kârını artırabildi mi? Ve hepsinden önemlisi, değişen ekonomik koşullar doğrultusunda istikrarını ve güvenilirliğini koruyabildi mi?**

İşte bilançolar tüm bu sorularımıza cevap verir.

Bilanço nasıl yorumlanır?

Bilanço içerisindeki bilgileri doğru bir şekilde analiz edebilmek bizim için oldukça önemli. Çünkü bu veriler bize şirketin finansal performansını gösterir ve biz de buna göre yatırım kararlarımızı şekillendiririz.

Buradaki en önemli noktalar da ‘istikrar’ ve ‘güven’dir. Bunu şu şekilde anlatalım.

- **Mali yıl dediğimiz süreçte şirketler, finansal bildirelerini hazırlar ve yayınlar.**

Konumuza devam edecek olursak; bildiğin üzere mali yıl 12 aylık bir süreci kapsıyor. Bu sürede de 3 aylık periyotlara ayrılmış 4 adet **çeyrek bilançosu** oluyor. İşte istikrar ve güven kavramı da tam olarak burada devreye giriyor.

- Şirket Q1 (1. çeyrek) ve Q4 (4. çeyrek) arasında bir dalgalanma yaşadı mı? Yaşadıysa bu dalgalanmanın sebebi ne? **Mali yılın sonuna gelindiğinde Q4 sonuçlarında istediği hedefe ulaşabildi mi?**

Eğer şirket Q1 ve Q4 hedefleri arasında dalgalanma yaşamamış, kârlılığını korumuş, gelirlerini düzenli olarak artırabilmiş, eğer veriyorsa temettüsünü artırabilmiş ve büyüme ivmesini korumuş ise güven analizi yüksek olacaktır. Bu da bir yatırımcı olarak senin için çok önemli bir artı demektir.

Bilançolarda takip edilmesi gereken bir diğer nokta da “analist beklentileri”dir. Finans dünyasında hizmet veren yatırım kuruluşlarının analistleri, her şirketin kazançları, gelirleri ve operasyon değerleri hakkında bazı tahminler yaparak “beklenti” yayınlar. Bu beklentilerin bir araya getirilip ortalama bir değer alınmasıyla da “konsensüs beklentisi” ortaya çıkar.

- **İşte asıl önemli nokta da burada ortaya çıkar.** Piyasalar, şirketlerin açıkladığı bilançolarda bu “konsensüs beklentisi” değerlerini ne kadar aştıklarına veya ne kadar altında açıkladıklarına dikkat eder ve buna göre pozisyon alırlar. Çoğu zaman beklentilerin üzerinde bilanço açıklayan şirket hisselerinin sert yükselişler yaşadıklarına ve beklentilerin altında kalan şirket hisselerinin de sert düşüşler yaşadıklarına şahit oluruz.

Bilanço kavramı kafamızda oturduysa şimdi de bilançoların ve bilanço sezonunun neden bu kadar önemli olduğuna bakalım.

Bilanço hareketleri nasıl okunur?

Bilançolar yatırım yapılan şirketin finansal performanslarına ve geleceğine dair çok önemli sonuçları göstermesi açısından önemli olsa da bilançoların bir diğer önemi, hisse senetlerinin fiyat hareketleri üzerindeki etkilerinde karşımıza çıkar.

ABD borsalarında “earning season” yani kazanç veya bilanço sezonu olarak adlandırılan sezonlar geldiğinde, hisse senetleri bilançolarını yatırımcılarıyla paylaşır. Bu sonuçlar açıklandıktan sonra, çoğu zaman hisse senetlerinde çok sert yukarı veya aşağı yönlü fiyat hareketleri gözlemlenebilir.

Bilanço sonrası gözlemlediğimiz her iki fiyat hareketine örnek:

Yukarı yönlü fiyat hareketi

Beklentilerin çok üzerinde gelen bilanço sonuçları veya şirketlerin geleceğe dair olumlu öngörülerini bilanço açıklamalarında paylaşmasının ardından gözlemlenebilen bir fiyat hareketidir.

Advanced Micro Devices (AMD) – 27 Temmuz 2021, 3. çeyrek bilançosu

- AMD, 27 Temmuz 2021'de açıkladığı çeyrek bilanço sonuçlarında analist beklentilerinin %16 üzerinde hisse başına kâr ile %6 üzerinde gelir bildirmiş ve geleceğe dair öngörülerini pozitif yönde revize etmişti.
- Şirket hisseleri, çeyrek bilançosunun hemen sonrasında, 28 Temmuz'da **%7,58 yükselmiş** ve sonraki 6 işlem günü boyunca ardı ardına yükselerek **toplamda %30,47 değer kazanmıştı**.

Aşağı yönlü fiyat hareketi

Yukarı yönlü fiyat hareketini oluşturan nedenlerin tam tersinin gerçekleşmesiyle oluşur. Beklentilerin altında kalan bilanço sonuçları veya geleceğe yönelik olumsuz, beklentilerin altında kalan öngörüler...

Netflix (NFLX) – 20 Ocak 2022, 1. çeyrek bilançosu

- NFLX, 20 Ocak 2022'de açıkladığı çeyrek bilançosunda her ne kadar beklentilerin üzerine çıktıysa da şirketin iş modeline özel olarak paylaştığı küresel net abone sayısının artış hızındaki yavaşlama ve şirketin 2022'ye dair paylaştığı beklentilerin altında kalan öngörülerini sonrasında, şirket hisseleri hayatı boyunca yaşadığı en büyük düşüşlerden birini yaşadı.
- Şirket hisseleri, çeyrek bilançosunun hemen sonrasında, **21 Ocak'ta %21,79 değer kaybetti**.

Bilançoların önemini anladıysak, şimdi de bu sonuçları nasıl okumamız gerektiğine bir bakalım.

Bilanço analizi nasıl yapılır?

Çeyreklik bilançolar sonuçlar bir yatırımcının şirketin finansal performansını değerlendirmesine ve bilinçli bir şekilde yatırım kararları almasına yardımcı olur. Bu noktada yatırımcılar çeyrek sonuçlarını değerlendirmede iki yaklaşıma sahipler:

- **Kısa Yol:** Çeyrek kazancında açıklanan değerler analist beklentilerinin üstünde mi yoksa altında mı? Eğer beklentileri geçtiyse ne kadar geçti, altında kaldıysa ne kadar altında kaldı? Bu sonuçlara göre çok kısa ve basit bir şekilde analizimizi gerçekleştirebiliriz.
- **Uzun ve Detaylı Yol:** Çeyreklik bilançonun her kalemini ayrı ayrı analiz edip şirketin geçmiş senelerdeki performansıyla karşılaştırarak şirketin finansal performansına dair daha detaylı ve açıklayıcı bir resim çizebiliriz.

Peki, bilançolar nasıl okunur? Gel, seninle bu sonuçlar içerisinde yer alan birkaç kavram üzerinden en kısa ve özet haliyle nasıl değerlendirme yapmamız gerektiğine bakalım.

Toplam Gelir (Satışlar)

“Satılan ürün ve hizmetlerden elde edilen gelirlerin tamamı”

Brüt satış en kaba tabiriyle şirketin cirosu demektir. Yani şirketin yaptığı satışlar sonucunda elde ettiği gelirlerin toplamıdır.

- Brüt satışların içinde maliyet ve indirimler de bulunur. Yani “net” bir kalem değil, toplam gelirden maliyet ve giderlerin çıkarılmamış halidir.

Şirketin brüt satış değerleri artışta istikrar gösteriyorsa bu bize şirkete olan talebin ve sağlıklı bir iş yapısının var olduğunu söyler. Brüt satışlar 2 ayrı kalemde ele alınır. Biri “yurtiçi satışlar” diğeri ise “yurtdışı satışlar”dır. Eğer ilgili ülke bir döviz krizi içerisindeyse veya yurtdışında resesyon (ekonomik durgunluk) hakimse, bu şirketin yurtdışı satışlarının yüksek olması dikkat çekecektir.

Fakat dikkat etmemiz gereken nokta, brüt satışların sadece bir yıl değil uzun yıllar boyunca takip edilmesi gerektiğidir. Yani son bir yılın değerlerine bakmak yerine, son 5 veya 10 yılın değerlerine bakmak “büyük resim” hakkında daha fazla bilgi verecektir.

Brüt Kâr

“Brüt Kâr = Toplam Gelir – Satışların Maliyeti”

Şirketin toplam gelirlerinden, satışların maliyetlerini düştüğümüzde brüt kâr miktarıyla karşılaşırız. Aslında brüt kâr bize toplam gelirden daha gerçekçi bir tablo sunar.

- Brüt kârın, şirketin toplam satışları içindeki oranı, şirketin ne kadar kârlı olduğuna dair bir gösterge sunar. Brüt kâr marjı adı verilen bu kârlılık oranı, **brüt kâr / toplam satışlar** formülü ile bulunur. Şirketin ne kadar kazandığının yanı sıra bu gelirlerinden ne kadar kâr ettiği de önemlidir.

Net Kâr

“Net Kâr = Toplam Gelir – Toplam Gider”

Firmanın, içinde bulunduğu dönemdeki net kâr veya zararı, şirketin toplam gelirlerinden, toplam giderleri çıkardığımızda kalan tutardır. Yani bir ürünün satışıyla ve üretimiyle ilgili olan maliyetlerin yanında personel maaşı veya kira giderleri gibi her türlü maliyet, toplam giderlerin içerisinde yer alır. Bu da **çeyrek bilançosunu** incelerken dikkat etmemiz gereken faktörlerdendir.

Faaliyet Giderleri

“Operasyon Harcamaları”

Şirketlerin faaliyetlerini sürdürürken harcadıkları tutarı gösterir. Bunlar arasında satış ve pazarlama (örn: reklam) giderleri, AR-GE harcamaları gibi kalemler de yer alır. Üretim maliyetleri arasında yer almaz. Şirketin faaliyetini sürdürebilmek için harcadığı toplam tutarı gösterir.

Bu faaliyetler arasında yer alan satış ve pazarlama giderleri şirketin müşteri portföyü ve bilinirliği üzerinde, AR-GE giderleri ise şirketin gelecek verimliliği üzerinde etkili olabileceği için bu noktada yüksek bir faaliyet gideri her zaman negatif bir gösterge değildir. Aksine, şirketlerin uzun dönemli kârlılıkları üzerinde pozitif etkileri de olabilir.

Net Faaliyet Kârı (FVÖK & EBIT)

“Net Faaliyet Kârı = Brüt Kâr – Faaliyet Giderleri”

Şirketin geliri dediğimizde bunun içerisine; faaliyet gelirleri ve faaliyet dışı gelirler dahil olur. Şirketin temel faaliyetlerinden yani ürün ve hizmetlerinin satışlarından elde ettiği gelire faaliyet geliri deriz. Net faaliyet kârı ise bu gelirlere faaliyet giderleri eklenerek elde ettiği kârdır.

- İşletmelerin finansal yatırımlarından elde ettikleri kârları veya kısa dönemli faiz getirileri gibi kazançları bu başlık altında yer almaz. Bu yüzden işletmenin kârını en net gösteren verilerden biridir.

Bizim için en önemli noktalardan birisi, şirketin esas faaliyetinden elde ettiği bu kârdır. Şirketin finansal performansını analiz etmede yatırımcıların bakabilecekleri en önemli göstergelerden birisidir. Kısaca, şirketin brüt kârından, faaliyet giderlerinin çıkarılmasıyla elde edilir.

- İşletmenin kârı yükseldikçe ‘işletme sağlığı’ dediğimiz kavramda da iyileşmeler gözlenecektir. Bu da bize şirket yönetiminin verimli olduğunu, yapılan işlerin etkili olduğunu gösterebilir.

Net faaliyet kârı, “esas faaliyet kârı” veya “faiz ve vergi öncesi kâr (FVÖK)” olmak üzere 3 şekilde adlandırılabilir. İngilizcesi “Earning Before Interest and Taxes” (EBIT)’dir.

- (Brüt kâr – Faaliyet Giderleri) formülünün yanında, **FVÖK = Net Kâr + Ödenecek Vergi + Faiz Giderleri** formülüyle de hesaplanır.

Çoğu zaman bu formülün sonuna “amortisman” yani şirketin fabrikasındaki aletleri gibi duran varlıklarındaki yıpranma, bozulma değerleri de eklenerek “FAVÖK” değerine ulaşılır. İngilizcesi “EBITDA”dır. Şu formül ile hesaplanır:

- **FAVÖK = Net Kâr + Ödenecek Vergi + Faiz Giderleri + Amortisman (Varlıkların Yıpranma, Bozulma Değeri)**

Şimdi de yukarıda anlattıklarımızı biraz daha netleştirebilmek adına hızlıca birkaç örneğe bakalım.

Örnek Bilanço

Apple (AAPL) *(Kaynak)*

Apple'ın 2021 mali yılı için açıklanmış olduğu son **eyrek sonucu** bize neler anlatıyor?

- Toplam gelirlerini bir önceki çeyreğe oranla %29 artırarak 64,6 milyar dolardan 83,3 milyar dolara çıkarmış.
- Faaliyet kârını %60 artırarak 23,7 milyar dolar seviyesine çıkarmış.
- Net kârını %62 artırarak 20,5 milyar dolar seviyesine çıkarmış.
- Hisse başına kârını ise %69,8 artırarak 1,24 dolara çıkarmış.

Apple bu çeyrekte 83,8 milyar dolar ile tüm zamanların toplam gelir rekorunu kırmış.

Şirketler eyrek sonuçlarını tayin ettikleri tarihlerde, değerlendirmeleriyle beraber halka açıklıyor. Sen de ilgilendiğin şirketlerin çeyrek sonuçlarını takip ederek bunları nasıl yorumlayabileceğine dair pratik yapabilirsin.

Unutma ki bir yatırımcı için açıklanan değerleri doğru bir şekilde okuyup yorumlayabilmek hassasiyet gerektiriyor. Doğru bir analizle yapılmış yatırım, başarıya ulaőtırır.

Fed Faiz İndirirse Ne Olur?

Bir düşün, paraşütle gökyüzünden süzülüyorsun; hız dengeli, iniş sakın ve planlı. Tıpkı bu kontrollü düşüş gibi, Fed'in faiz indirimi de ekonomiyi sert bir sarsıntıdan koruyarak yere sağlam adımlarla indirmeyi hedefler. Paniğe kapılmadan, büyümeyi destekleyip enflasyonu dizginlerken, aynı zamanda yatırım ve harcamaları canlandırır. İşte bu, Fed'in yumuşak bir inişle ekonomiyi yere sağlam bastırma çabasıdır!

Faiz indirimi, Fed'in ekonomiyi canlandırmak için kullandığı en önemli araçlardan biridir.

Faiz oranlarının düşürülmesi, borçlanma maliyetlerini azaltarak bireyleri ve şirketleri daha fazla harcamaya ve yatırıma teşvik eder. Bu da ekonomik büyümeyi hızlandırabilir. Ancak bu gibi bir gevşeme politikası, aynı zamanda enflasyonist baskılar yaratabileceği için dikkatli bir şekilde uygulanmalıdır.

Faiz oranları, bankaların birbirlerine borç verirken kullandıkları referans oranlardır ve tüm ekonomiyi etkiler. Dolayısıyla Fed'in faiz oranlarını düşürmesi, kredi çekmenin daha ucuz hale gelmesi demektir. Bu da ekonomide harcamaların artmasına ve borçlanmanın daha cazip hale gelmesini sağlar.

Fed Faiz Kararı Neden Önemli?

Faiz oranlarının ekonomideki yeri, vücuttaki kan dolaşımına benzetilebilir. Eğer para dolaşımı yavaşlarsa ekonomi de daralır.

Faiz oranları, borçlanmanın maliyetini belirlediği için ekonomiyi canlandıracak veya yavaşlatacak önemli bir araçtır. Faiz oranlarının düşürülmesi, borçlanmayı ucuzlatır, yatırımların artmasını sağlar ve harcamaları teşvik eder.

Örneğin, faiz oranları 5% seviyesindeyken 100 dolar borç almak, 105 dolar geri ödeme anlamına gelir. Ancak faiz oranı 2%'ye düştüğünde aynı borcun geri ödemesi 102 dolara düşecektir.

Bu düşük maliyet, hem bireylerin hem de şirketlerin daha fazla borç almasına ve harcama yapmasına neden olur. Bu da en nihayetinde enflasyon ile sonuçlanan bir döngünün çarklarından biridir ve en iyi çözümü ise faizlerin yeniden artırılması olur.

Faiz Neden Düşürülür?

Faiz indirimi, özellikle ekonomik durgunluk veya resesyon dönemlerinde ekonomiyi canlandırmak için kullanılır.

Faiz oranları düşürüldüğünde ekonomideki borçlanma ve harcamalar artar. Bu da talebi artırarak üretimi ve istihdamı teşvik eder. Düşük faiz oranları, aynı zamanda finansal piyasalarda hisseler ve kripto paralar gibi faiz getirisine kıyasla görece riskli varlıklara olan talebi artırır.

Örneğin, ekonomik aktivitenin yavaşladığı pandemi döneminde Fed, faiz oranlarını 0-0.25% seviyesine indirerek ekonomiyi desteklemek için bu aracı kullanmıştı. Bu sayede ekonomiye likidite enjekte edildi ve finansal sistemin daha stabil hale gelmesi sağlandı.

Fed Faiz İndirirse Borsayı Nasıl Etkiler?

Faiz indirimi, borsa üzerinde genellikle olumlu bir etki yaratır. Düşük faiz oranları, şirketlerin borçlanma maliyetlerini düşürür ve bu da şirketlerin daha fazla yatırım yapmasına olanak tanır.

Özellikle büyüme hisseleri ve teknoloji şirketleri, faiz indirimlerinden büyük ölçüde faydalanır. Çünkü bu şirketler, genellikle gelecekteki kazançlarına dayalı olarak değerlendirilir. Düşük faiz oranları, bu şirketlerin nakit akışlarının bugünkü değerini artırır, dolayısıyla yatırımcılar bu hisseleri daha cazip bulur. Örneğin, bir teknoloji şirketi için, düşük faiz ortamında yeni bir

yazılım geliştirmek veya AR-GE yatırımlarını artırmak daha mümkün hale gelir. Yatırımcılar, gelecekte bu projelerin getireceği kazançları dikkate alarak hisse fiyatlarını yukarı çeker.

Ancak faiz indirimlerinin etkisi her zaman pozitif olmayabilir. Eğer faiz indirimi, ekonomideki ciddi bir krizi veya durgunluğu önlemek için yapılıyorsa bu durum yatırımcılar arasında güven eksikliği yaratabilir ve borsada satış baskısı oluşabilir.

Fed Faiz İndirirse Dolar Ne Olur?

Bir ülkenin merkez bankası faizleri düşürdüğünde, o ülkenin para birimi genellikle daha az cazip hale gelir. Çünkü artık dolar tutmanın karşılığında daha az faiz alınacak demektir. Dolayısıyla da düşük faiz oranları, yatırımcıların daha yüksek getiriler elde edebilecekleri alternatif piyasalara yönelmelerine sebep olur.

Örneğin, eğer ABD’de faiz oranları düşerse, yatırımcılar Avrupa, Asya veya gelişen piyasalardaki daha yüksek faiz getiren enstrümanlara yönelebilirler. Bu durum, doları elinde tutan yatırımcıların doları satmalarına ve başka finansal enstrümanlara yönelmelerine neden olur. Sonuç olarak, dolara olan talep azalır ve doların değeri düşer.

Fed Faiz İndirimlerinin Altın Üzerindeki Etkisi

Faiz indirimlerinin, altın fiyatları üzerinde olumlu bir etkisi olması beklenir. Faiz oranları düştüğünde, yatırımcılar faiz getirisi olmayan altına yönelmeye daha meyilli olurlar.

Doların değerinin düşmesi, altının dolar cinsinden fiyatını da artırır. Örneğin, dolardaki zayıflama nedeniyle, altın yatırımcıları aynı miktar altın için daha az dolar ödemek zorunda kalabilirler. Bu durum, dolara karşı bir koruma aracı olarak altının cazibesini artırır.

Ayrıca, düşük faiz oranları enflasyon beklentilerini artırabilir, bu da yatırımcıların enflasyona karşı bir korunma aracı olarak altına yönelmesine neden olur.

Fed Faiz İndirimi Bitcoin ve Kripto Paraları Nasıl Etkileyebilir?

Fed'in faiz indirimleri, Bitcoin ve diğer kripto paralar üzerinde genellikle olumlu bir etki yaratabilir. Faiz oranlarının düşmesi, tahvil gibi daha düşük getiri sunan güvenli varlıklardan yatırımcıları uzaklaştırabilir ve bu durumda özellikle kripto gibi daha yüksek getiri potansiyeli sunan riskli varlıklara talep artabilir.

Faiz indirimleri ekonomiye daha fazla likidite sağlar. Bu fazla likidite, yatırımcıların kripto paralara olan ilgisini artırabilir. Diğer yandan Fed faiz indirdiğinde doların değer kaybetmesiyle kripto paralar alternatif bir değer saklama aracı olarak görülebilir. Dolara karşı güven kaybı yaşandığında yatırımcılar, sınırlı arzı olan ve merkeziyetsiz bir yapıya sahip olan Bitcoin gibi dijital varlıklara yönelme eğiliminde olabilirler.

Geçmişte Fed Faiz İndirimleri Borsayı Nasıl Etkiledi?

Geçmişte yapılan faiz indirimleri, genellikle hisse senedi piyasalarında yukarı yönlü hareketlere neden olmuştur.

Örneğin, 2019 yılında Fed faiz oranlarını düşürdüğünde S&P 500 endeksi kısa vadede volatilité görülse de uzun vadede pozitif bir performans sergilemiştir.

Benzer şekilde, faiz indirimleri doların değerini düşürmüştü ve yatırımcıları gelişmekte olan piyasalara yönlendirmiştir. Bu da gelişmekte olan ülkelerde borsaların canlanmasına katkıda bulunmuştur.

Fed Faiz İndiriminden Hangi Sektörler Etkilenebilir?

Faiz indiriminin büyüklüğü ne olursa olsun, bu indirim farklı sektörler üzerinde farklı etkiler yaratabilir. 1973 yılından bu yana yapılan faiz indirimleri ve sektörler üzerindeki etkisi incelendiğinde, karşımıza görseldeki gibi bir tablo çıkıyor.

Bu Sektörlere Dikkat

1973-2024 yılları arası incelendiğinde, ilk faiz indiriminin ardından bir yıl içinde 4 sektörün pozitif ayrıştığı görülüyor.

Not: Veriler, 1973-2024 arasını kapsamaktadır.
Kaynak: PintPoint Macro Analytics, Voronoi

Faiz oranlarının düşürülmesi, özellikle bankacılık sektöründe borç verme faaliyetlerini teşvik edebilir. Düşük faiz ortamı, bankaların daha geniş bir kredi portföyü oluşturmasını sağlasa da, marjların daralması kârlılık üzerinde baskı yaratabilir. Ancak, artan kredi talebi, bankaların işlem hacimlerini artırarak olumsuz etkileri dengeleyebilir.

Enerji sektörü de düşük faiz oranlarından olumlu yönde etkilenir. Faizlerin azalması, enerji şirketlerinin sermaye maliyetlerini düşürerek altyapı ve üretim kapasitesine yönelik yatırımlarını artırmalarına olanak tanır. Bu

durum, hem sektördeki büyümeyi destekler hem de yenilenebilir enerji gibi stratejik alanlarda yatırımları teşvik eder.

Teknoloji sektörü ise düşük faiz oranlarının en fazla fayda sağladığı alanlardan biridir. Teknoloji şirketleri, büyük projelere yatırım yaparken daha düşük borçlanma maliyetlerinden yararlanır, bu da gelecekteki kazanç beklentilerini artırır. Bu durum, inovasyon ve büyüme potansiyelini destekleyerek, teknoloji hisselerinin değer kazancına katkıda bulunur.

Gayrimenkul ve otomotiv sektörleri de faiz indirimlerinden önemli ölçüde faydalanır. Düşük faiz oranları, insanların varlık satın alma, ev veya otomobil kredisi alma olasılığını artırır. Bu da konut ve otomotiv talebini artırarak, bu sektörlerdeki hisse senetlerinin değerini destekleyebilir. Sonuç olarak, faiz indirimleri, birçok sektörde olumlu etkilere yol açarak, ekonomik büyümeyi ve piyasa dinamiklerini şekillendiren önemli bir faktördür.

Kısa Pozisyon (Short) ve Uzun Pozisyon (Long) Nedir?

Yatırımcılar genellikle hisse senetlerinin düşmesini istemezler. Çünkü hisse senetlerindeki değer kazancıyla yatırımlarını büyütmeyi hedeflerler.

Peki, sana hisse senetleri düşerkende kâr edebileceğini söylesek ne dersin?

*Bu yazımızda sana hisse senetleri düşerken para kazanmanı sağlayacak olan **kısa (short) pozisyon** ve hisse senetleri yükselirken para kazanmanı sağlayacak **uzun (long) pozisyon** stratejilerinden bahsedeceğiz.*

Uzun (Long) Pozisyon Ne Demek?

Bir yatırımcının değer artışı beklentisiyle finansal bir varlığı portföyüne katmasına '**uzun (long) pozisyon**' denir. Yatırımcılar arasında **long açmak** olarak adlandırılır. **Kısa (short) pozisyonun** tam tersidir.

Uzun (long) pozisyon açtığınız zaman söz konusu olan varlığa tamamen sahip olmuş, yani satın almış olursunuz. Adının "**Uzun**" **pozisyon** olması ise hem varlığın elde tutulma süresine hem de uzun vadede kazanacağı değere bir atıftır.

Diğer yandan uzun süreli tutma zorunluluğu yoktur. Yatırımcılar uzun pozisyon açtıktan sonra, istedikleri zaman kârlarını/zararlarını alarak pozisyonlarının sonlandırabilirler.

Peki, **uzun (long) pozisyon** açmadan önce neleri bilmemiz gerekir? Uzun pozisyonun avantajları ve dezavantajlarına göz atalım

Uzun Pozisyon Avantajları ve Dezavantajları Nelerdir?

Tanımı gereği **uzun pozisyon**, yatırımcının ileride değerinin artmasını beklediği varlıklara sahip olmasını ifade eder. Ancak uzun pozisyonun da göz önünde bulundurulması gereken avantajları ve dezavantajları vardır.

Avantajları:

- Kısa pozisyona sahip yatırımcılar kendilerini korumaya alabilmek adına uzun pozisyonda açabilirler. Bu ise yaşanabilecek kayıpları sınırlar.
- Borsa uzun vadede hep yükselme eğiliminde olmuştur.

Dezavantajları:

- Yatırım, avantajlar gerçekleşmeden son bulabilir.
- Aniden gelişen olaylardan (spekülasyonlar, ekonomik gelişmeler, şirkette yaşanan problemler vb.) dolayı kısa vadeli fiyat hareketlerinden negatif etkilenir.

Short (Açığa Satış) Ne Demek?

Bir yatırımcının sattıktan sonra geri almayı planladığı varlık ile açmış olduğu pozisyona ise '**kısa pozisyon**' veya açığa satış adı verilir. Short açmak olarak da bilinir. Bu pozisyonun amacı, değeri düşeceği tahmin edilen varlıktan kâr elde etmeye çalışmaktır. Bu kârı da varlığın satış fiyatı ile geri alış fiyatı arasındaki fark belirler.

Bunu kısaca şöyle hayal edebilirsin: Diyelim ki yeni bir iPhone modeli çıktı ve bir arkadaşınız bu iPhone'u size ödünç vererek ona göz kulak olmanızı ve bir sene sonra sizden geri isteyeceğini açıkladı.

Siz ise iPhone piyasasına hakim biri olarak, yeni bir iPhone modeli çıktığından eski modellerin fiyatlarının düştüğünü biliyorsunuz. Yani, bir sene sonra elinizdeki iPhone'nun "**değer kaybedeceğini**" düşünüyorsunuz.

Dolayısıyla, arkadaşınızın ödünç verdiği iPhone'u piyasa fiyatı olan 1.000 dolardan satıyor ve bir sene sonra yeni iPhone modeli çıktığında fiyatı 800 dolara düşen eski iPhone'u geri satın alıyorsunuz.

Böylece bir sene sonra arkadaşınıza iPhone'nunu geri veriyor ve 200 dolarlık kârınızı da cebinize atıyorsunuz.

İşte kısa pozisyon almak, bu hikayede bahsettiğimiz üzere sahibi olunmayan bir varlığın ödünç alınarak satılmasını ifade eder.

Gerçekleşen bu satışa '**açığa satış**' adı verilir. Açığa satışta yatırımcı kısa pozisyon açmış olur. Yani fiyatının düşeceğini düşündüğü varlığı önce ödünç alır, sonra satar ardından ise düşen fiyattan geri alarak kâr elde etmeye çalışır.

Örneğin elde ettiğin veriler sonucu sahip olduğun hissenin değer kaybedeceğini düşünüyorsun. Bu nedenle varlığını değeri düşmeden, daha sonra geri alma düşüncesiyle satıyorsun. Bu noktada satış fiyatı ne kadar yüksek, alış fiyatı da ne kadar düşük olursa kârın da o kadar yüksek olacaktır.

Açık satış, yatırımcı veya yatırımcının hesabı tarafından ödünç alınan varlığın teslim edilmesiyle tamamlanır. Bu teslim sürecinde yatırımcı açık piyasadan varlık alıp satarak ödünç alınan varlığın yerini doldurur ve varlığı esas sahibine teslim ederek kısa pozisyonu sonlandırır. Bu yöntem piyasada likiditeyi sağlamak ve varlıkların uzun pozisyona girme olasılığını düşürmek için de sıklıkla kullanılır.

Kısa Pozisyon Hangi Artı ve Eksileri Sunar?

Kafanda kısa pozisyonun uzun pozisyona göre daha riskli olduğunu düşünebilirsin. Ancak kısa pozisyonun da kendine göre artı ve eksileri vardır. Şimdi de seninle bu artı ve eksilere göz atalım ardından da **uzun pozisyon** ve **kısa pozisyon** karşılaştırması yapalım.

Avantajları:

- Değerinin düşmesi beklenen bir yatırımdan kâr elde edilebilir.

Dezavantajları:

- Kısa pozisyonda risk, sınırsızdır.
- Geri alma fiyatının satış fiyatı üzerine çıkma ihtimali her daim vardır.
- Elde edilen kâr tamamen satış fiyatıyla sınırlıdır.

Uzun Pozisyon ve Kısa Pozisyon Farkları

Nelerdir?

Borsada uzun pozisyonun ve kısa pozisyonun temel olarak farklılıkları vardır. Bu iki kavramı yatırım hayatında doğru şekilde uygulayabilmek için de tanımlarını ve farklılıklarını iyi bilmek gerekir. O halde uzun ve kısa pozisyonun farklılıklarına bakarak, kavramların zihnimizde iyice oturmasını sağlayalım.

- **Uzun pozisyon** ileride değeri artması beklenen, **kısa pozisyon** ise değeri düşmesi beklenen varlıklara uygulanan stratejilerdir.
- Uzun pozisyonda varlığa sahip olunurken kısa pozisyonda varlığı geri almak üzere elden çıkarma vardır.
- Uzun pozisyonda yatırımcı varlığı alma veya satma hakkına yazılı olarak sahiptir. Kısa pozisyonda yatırımcı bir nevi borçlu konumundadır.

- Kısa pozisyon, uzun pozisyona göre daha risklidir.

Kısa Pozisyon ve Uzun Pozisyon Neden Birlikte Kullanılmalıdır?

Şüphesiz ki her yatırımcı güzel bir portföye sahip olmak ister. Bunun için de borsadaki kavramlara, enstrümanlara ve stratejilere hâkim olmak ve tabii ki portföy çeşitliliğini sağlamak gerekir. Çünkü sermayeyi en efektif şekilde kullanmanın yolu getiri oranını artırırken risk oranını da düşürecek yatırımlarda bulunmaktır.

İyi bir portföyde hem çeşitliliği sağlamak hem de kayıpları önlemek adına uzun ve kısa pozisyonlardan yararlanır. Hem de aynı anda! Biz buna satış stratejisi' deriz. Satış stratejileri portföylerde sadece enstrümanları değil elde tutulan varlıkların bulunduğu pozisyonları da çeşitlendirmeye olanak sağlar. Böylelikle yüksek getiri oranları elde edilirken risk oranında da kontrol sağlanır. Sen de portföyünü çeşitlendirmek için uzun ve kısa pozisyonlardan yararlanabilirsin.

Fiyat Kazanç Oranı (F/K)

Nedir? Nasıl Hesaplanır?

Bir şey satın alırken önce neye bakarız? Etiketinde değil mi? Bu durum pek tabii ki hisse senetleri için de geçerli. Ama yatırım kararını vermeden önce bir hissenin ucuz mu yoksa pahalı mı olduğunu nasıl anlarsın? Formülü şöyle: Fiyat-kazanç oranı yani F/K oranı. Hazırsan, bu temel ölçüt hakkında bilmen gereken her şeyi anlatacağız.

Bu içerikte neler okuyacaksın?

Yatırıma çoktan başladın ve kavramlar konusunda da epey yol aldın. Ancak iyi yatırımcılar hisse alıp satarken hangi verilere dikkat ediyor, bunları nasıl okuyor diye sorduğumuzda hâlâ biraz kafan karışıyor.

Bu yazıda bir hisse senedini değerlendirirken kullanacağın belki de en temel ve en popüler finansal terimlerden birini anlatacağız: Fiyat-kazanç oranı. Sen kısaca F/K oranı diyebilirsin.

Bu kavram 'price-to-earnings' olarak da geçer ve P/E hatta PER şeklinde de kısaltılır. Haydi, biraz detaylandıralım.

F/K Oranı Nedir?

F/K oranı, bir hisse senedinin güncel fiyatının şirketin kârına olan oranını gösterir. Hisse fiyatını; şirketin finansal performansı ile, yani satışlarından elde ettiği kârıyla karşılaştırmaya yardımcı olur.

Biraz daha açacak olursak aslında F/K değeri, yatırımcıların ilgili şirketin 1 dolarlık kârını satın almak için ödemeleri gereken miktarı gösterir.

- **Örnek olarak**, (04.02.2022 itibarıyla) Nvidia'nın F/K değeri 73,87 ve Meta'nın F/K değeri 17,27. Bu demektir ki, yatırımcılar Nvidia'nın 1 dolarlık kârını satın almak için 73,87 dolar ödemeye razılarken, Meta'nın 1 dolarlık kârı için sadece 17,27 dolar ödemeye razılar.

Bu kıyaslamayı aynı sektördeki benzer şirketler veya farklı sektör şirketleri arasında da kullanabilirsin. Böylece hedefindeki hisse; değerinin altında mı yoksa hak ettiğinden fazla mı değerlendirilmiş, anlayabilirsin.

- **İstisnalar olmakla birlikte**, yatırımcılar nezdinde yüksek F/K oranı, hisselerin hak ettiğinden daha pahalı olduğu; düşük F/K oranı ise hak ettiğinden daha ucuz olduğu algısını oluşturur. Bu yüzden düşük F/K oranına sahip hisseler "değer hisseleri" adı verilir.

F/K Oranı Nasıl Hesaplanır?

Fiyat-kazanç oranını hesaplamak için sadece şu iki bilgiye ihtiyacın var: Şirketin son 4 çeyrekte elde ettiği hisse başına kâr (earnings per share- EPS) ve şirket hisselerinin güncel fiyatı. F/K oranını bulmak için basit bir bölme işlemi yapmak yeterli: **Hisse Fiyatı / EPS = F/K oranı**.

Örneğin, bir şirketin hisse senedi 100 dolardan işlem görüyorsa ve şirket yıllık kazançta hisse başına 4 dolar üretiyorsa, F/K oranı 25 (100/4) olacaktır. Öte yandan unutulmamalıdır ki hisselerin fiyatı her an değişebildiği için F/K oranı da hem hisse fiyatıyla hem de çeyreklik kârı ile değişir. Bu yüzden F/K oranı sabit bir değer değildir.

- Hepimizin bildiği gibi, borsa denince beklentiler ve gelecek tahminleri devreye girer. Dolayısıyla bu formül ileriye dönük hesaplamalar için de kullanılabilir. Yani önümüzdeki 4 çeyrekte elde edilmesi beklenen kârı denkleme katarak gelecekteki F/K oranı hakkında da fikir sahibi olabiliriz.

Bir nokta daha var... Kazancı olmayan veya para kaybeden şirketlerde paydaya yazılacak bir şey olmadığı için F/K oranı bulunmaz. Ya da bazen bazı hisselerde negatif F/K oranı karşımıza çıkar. Bu, şirketin hisse başına

zarar açıkladığı anlamına gelir. Ancak buna rağmen hisseleri yükseliyorsa, o şirketin gelecekteki kazançlarına dair yatırımcı beklentilerinin yüksek olduğuna da işaret edebilir.

F/K Oranı Neden Önemlidir?

Yatırımcılar F/K oranı sayesinde bir şirketin hisse fiyatıyla hisse başına düşen kârını karşılaştırarak şirketin elde ettiği kârına oranla fiyatının olması gerekenden fazla değerlendirilip değerlendirilmediğini ölçerler.

Yani F/K oranı, hisse fiyatının ucuz mu yoksa pahalı mı olduğunu anlamaya yardımcı eder.

- Dolayısıyla yüksek bir F/K değeri, piyasada hisselerin pahalı olduğu algısını oluştururken düşük F/K değeri de ucuz olduğu algısını oluşturur.

Yatırımcılar F/K Oranını Nasıl Okumalı?

Bir hisse senedinin piyasa fiyatı, yatırımcıların ona sahip olmak için ne kadar ödemeye istekli olduğunu gösterir.

Yazımızın başında da bahsettiğimiz üzere, F/K değeri bir şirketin elde ettiği her birim kâr için yatırımcıların ödemeye razı oldukları fiyatı gösterir.

- Örnek vermek gerekirse; bir şirketin F/K değeri 10 ise yatırımcılar her 1 dolarlık şirket kârı için 10 dolar ödemeye razılar demektir. Bu sayede ilgili hisse için oluşan piyasa algısı da bu F/K değeri ile ölçülebilir.

Dolayısıyla bir şirketin F/K değerinin yüksek olması 2 anlama gelebilir:

- **Şirketin ileriye dönük beklentisi yüksektir.** Yatırımcılar daha yüksek kâr bekledikleri için güncel kâr oranına oranla daha yüksek bir hisse fiyatı ödemeye razı oluyorlardır.

- **Şirket hissesi ettiği kâr oranla pahalıdır.** Hissenin kârı düşük olsa da piyasadaki yatırımcı algısı pozitiftir.

Ancak unutulmamalıdır ki F/K oranı her zaman hissenin gerçek değerini göstermez. Kimi zaman şirketlerin kısa dönemli kârlarında oluşan dalgalanmalar bu değeri yükseltip düşürebilir.

- **Örnek olarak** son 5 yılda 1-2 milyon dolar aralığında kâr eden bir şirket düşünelim. Bu şirketin F/K değeri de 10 olsun. Eğer bu şirket güncel yıl içinde kârlarında kısa dönemli bir artış görür ve 1-2 milyon yerine 4 milyon dolar kâr ederse F/K oranı bu son kâr artışından dolayı düşecektir.
- **Şirketin gelecekte bu kârı sürdürme becerisinin olmadığı bir durumu düşünürsek,** kısa dönemli kâr artışı, şirketi hak ettiği değerlemeden daha yükseğe çıkararak yatırımcıları yanıltacaktır.
- **Bu yüzden güncel F/K değerinin yanı sıra** ileriye dönük F/K değerini de hesaplayarak detayları göz önünde bulundurmak gerekir.

F/K Değerlerine Göre Şirketleri

Karşılaştırmak

Fiyat-kazanç oranı, iki veya daha fazla şirketi karşılaştırmak için de kullanılabilir. Bu, bir şirketin hisse fiyatının kendi başına şirketin genel değeri hakkında sana hiçbir şey söylemediği göz önüne alındığında oldukça faydalı olabilir.

- Örnek vermek gerekirse; X şirketimiz hisse başına 15 dolar kazanç bildirsin ve F/K oranı da 8 olsun. Y şirketimizin ise 25 dolarlık kazanç karşılık F/K oranı 10 olsun. Bu senaryoda, X şirketinin hisseleri Y şirketinin hisselerine oranla yatırımcıların gözünde görece “daha ucuz” gözükebilir.

Burada elbette dikkat etmen gereken bir nokta var: Her sektör ve her sektördeki iş alanı için farklı bir F/K ortalaması vardır. Dolayısıyla bu değerlerin sektör veya iş alanı ortalamasına göre değerlendirilmesi gerekir.

Yani, 10 F/K değeri bir sektördeki şirket için yüksek iken bir diğer sektördeki şirket için ortalama bir değer olabilir. Yine aynı şekilde, 10 F/K değeri bir sektörün içerisindeki iki ayrı iş alanı için de farklı anlamlara gelebilir.

İki örnek*;

- Havayolu sektörünün F/K değeri ortalama 25,14 iken alkolsüz içecek sektörünün F/K'sı ortalama 211,71'dir.
- Yazılım sektöründe yer alan iki iş kolundan, sistem ve uygulama yazılımı şirketleri için ortalama F/K değeri 446,03 iken internet yazılımı şirketleri için bu değer 29,17'dir.

Kimi zaman bazı hisselerde negatif F/K değeri de karşımıza çıkabilir. Bu da ilgili şirketin hisse başına zarar açıkladığı anlamına gelmektedir. Negatif F/K değerine rağmen bir şirketin hisselerinin yükseliyor olması, o şirketin gelecekteki beklentisinin yüksek olduğu anlamına da gelebilir.

Demiştik ya, borsa biraz da uzun vadeli oyun planı kurmaktır diye... Yatırımcılar, yalnızca bir hisse senedinin piyasa değerini belirlemek için değil, aynı zamanda gelecekteki kazanç artışını belirlemek için de F/K oranını kullanır.

Örneğin, kazançların artması bekleniyorsa yatırımcılar bunun sonucunda şirketin temettülerini artırmasını bekleyebilir. Daha yüksek kazanç ve artan temettüler, daha yüksek bir hisse senedi fiyatına sebep olabilir.

F/K Oranının Çok Bilinmeyen Kullanımı

F/K oranı sadece hisse senetlerinin ne kadar ucuz veya pahalı olduklarını ölçmek için kullanılmaz.

Aynı zamanda temettü gibi sabit veya değişken getirilerin, kendilerine yapılan yatırım miktarını kaç sene içerisinde yatırımcısına tamamen geri ödeyeceğini de gösterir.

- Örnek olarak, yıllık %5 sabit temettü ödemesine sahip bir hisse senedinin (hisse fiyatındaki değişim hariç) temettü ödemesinin F/K oranı 20'dir.
- Çünkü her sene yapacağı %5'lik bir ödeme ile 20 sene içerisinde yatırımcısı, sadece bu temettü ödemeleri ile yatırdığı paranın tamamını geri almış olur. *(Eğer bileşik temettü metodu uygulanırsa, yani kazanılan temettü ile tekrardan hisse senedine yatırım yapılırsa, temettünün F/K oranı azalacaktır.)*

Yatırım dünyasının belki de en popüler harflerini öğrendiğimize göre, sana son bir tüyo daha verelim: İlgilendiğin şirketin F/K oranına en kolay nereden ulaşırın?

- Midas uygulamasına gir.
- F/K değerine bakmak istediğin hisselerin sayfasına gel.
- İstatistikler tablosunun sol alt kısmında bulunan "F/K" oranı, bu değeri göstermektedir.

Bu yazıda;

- ***F/K oranı nedir?***
- ***F/K oranı nasıl hesaplanır?***
- ***Neden önemlidir?***
- ***Fiyat-kazanç oranı bir yatırımcı için ne anlama gelir? gibi soruların cevaplarını öğrendin.***

Hisse Başına Kâr (HBK)

Nedir?

Bir şirketin hisselerine yatırım yapmanın iyi fikir olup olmadığını söyleyecek bir kâhin çıksa keşke. “şu hisseden şu kadar kâr elde edebilirsin” dese mesela... Ak sakallı bir bilge olmasa da bunu bize söyleyen bir ‘verimiz’ var aslında: Hisse Başına Kâr!

Hisse Başına Kâr Nedir?

Hisse başına kâr, bir şirketin çeyreklik net kârının dolaşımdaki hisse adedine bölünmesi ile bulunur. Peki bu bize neyi gösterir?

Bu oran, şirketin her bir hisse adedi için ne kadar kâr ettiğini gösterir. Yani bir başka deyişle, yatırımcıların şirketin kârının ne kadarına ortak olduklarını göstermiş olur.

Dolayısıyla beklentileri karşılayan veya daha yüksek gelen pozitif bir HBK değeri, şirketin kârlılığına yönelik önemli bir göstergedir.

Hisse Başına Kâr Nasıl Yorumlanır?

Karşılaştırma: İki şirketin hisse başına kârını rakamsal olarak karşılaştırmak doğru değildir. şirketlerin toplam hisse adetleri farklı olduğu için, HBK oranları da farklı olacaktır.

- **Örnek olarak,** ABC hissesinin 100 adet hissesi var. 100 dolar net kâr etti. ABC'nin HBK oranı 1 dolar olur. XYZ şirketi ise 10 dolar net kâr etsin ve 5 adet hissesi olsun. XYZ'nin HBK oranı 2 dolar olur. XYZ şirketi, ABC'den çok daha az kâr etmiş olmasına rağmen HBK oranı daha yüksek gözükmetedir. Bunun nedeni hisse adedinin az olmasıdır.

Bu yüzden farklı şirketlerin HBK oranlarını birbirleriyle karşılaştırmak her zaman doğru şeyi söylemez. Şirketlerin HBK oranlarını kendi içlerinde karşılaştırmamız lazım. Ne kadar büyüyor, ne kadar istikrarlı kâr ediyor bunlara dikkat etmemiz gerekir.

Ayrıca bakınız: F/K Oranı Nedir?

Temettü ihtimali: Temettü, bir şirketin dönemsel olarak elde ettiği kârın belirli bir oranını yatırımcılarına dağıtmasıdır. Haliyle, bir şirketin temettü verme ihtimalini belirleyen en önemli faktörlerden biri de şirketin kârlılığıdır.

Yüksek gelen bir hisse başına kâr oranı, şirketin temettü açıklama ihtimalini artırır, çünkü temettü dağıtan bir şirket kâr etmiştir. Ama tabii ki bu, kâr eden her şirketin kesin temettü dağıtacağı anlamına gelmez.

Bir şirketin temettü dağıtma ihtimalinin artması ise özellikle temettü yatırımcıları için çok önemlidir.

Pahalı mı, ucuz mu: Hisse senetlerinin ucuz mu yoksa pahalı mı olduğunu anlamada kullanılan fiyat kazanç oranını (F/K oranı) hesaplamak için de bu veriye ihtiyaç duyarız.

Çünkü fiyat kazanç oranı hesaplanırken hisse fiyatı, hisse başına kâr değerine bölünür.

- $F/K \text{ Oranı} = \text{Hisse Fiyatı} / \text{Hisse Başına Kâr}$

Dolayısıyla hisse başına kâr arttığında eğer hisse fiyatı sabit kalıyorsa, şirket hisseleri F/K değeri açısından ucuzlayacaktır. Eğer düşüyorsa da pahalılaşacaktır.

Şirket hisselerinin aynı “pahalılık veya ucuzluk” seviyesinde kalması için ise matematiksel olarak hisse fiyatında da bir artış gerçekleşmesi gerekir. Bu yüzden çeyrek bilançosunu açıkladıktan sonra şirket eğer hisse başına kârını artırdıysa, kimi zaman hisse fiyatı yükselişe geçer.

Pay geri alımları: Dikkat edilmesi gereken nokta, ilgili şirketin hisse geri alım programıdır.

Eğer bir geri alım söz konusuysa HBK oranı da yanıltıcı olabilir. Çünkü şirketin dolaşımdaki hisse senedi sayısı azaltılarak hisse başına kârın “yapay” olarak yükselmesi sağlanmıştır.

Hisse başına kâr nasıl hesaplanır?

“Hisse Başına Kâr = Çeyreklik Net Kâr / Toplam Hisse Adedi”

Hisse başına kâr, bir şirketin çeyreklik net kârının dolaşımdaki hisse adedine bölünmesiyle hesaplanır.

Tek formül varmış gibi gözükse de, aslında iki tip HBK hesaplaması vardır:

- Temel HBK (Basic EPS)
- Seyreltilmiş HBK (Diluted EPS)

Bu iki hesaplama arasındaki tek fark, formüllerde kullanılan “hisse adedinden” kaynaklanır. Eğer sadece dolaşımdaki hisse senetlerini

hesaplıyorsak, “Temel HBK” değerini buluruz. En sık kullanılan hisse başına kâr oranıda budur.

- Örnek olarak; XYZ hissesi 2021’in 2. çeyreğinde 1 milyar dolar net kâr açıklamış olsun. Eğer şirketin toplam hisse senedi adedi 10 milyar adet ise şirketin 2. çeyrekteki HBK oranı 0,10 dolar olmuş olur.

Eğer şirket yöneticilerine, çalışanlarına ve kurula verilen hisse opsiyonlarına da hesaba alıyorsak, hisse adedi artacağı için HBK oranı da düşecektir. Böylece “Seyreltilmiş HBK” değerini buluruz.

Bu yazıda neler öğrendiğimizi bir sıralayalım deriz:

- *Hisse başına kâr yani HBK ne demek?*
- *Hisse başına kâr nasıl hesaplanır?*
- *Yatırımcı için neden önemlidir?*
- *Nasıl yorumlanır?*

Mali Yıl Nedir? Ne Zaman Başlar Ne Zaman Biter?

Mali yıl, bir ülkenin devlet kurumlarının ve işyerlerinin finansal raporlarını hazırlamak ve yayınlamak için belirlediği süre zarfını ifade eder. Mali yıl, adından da anlayabileceğimiz üzere, 12 aylık bir süreci kapsar. Fakat başlangıcı ve bitişi, her zaman ocak ayı ile aralık ayı olmak zorunda değildir. Hazırsan, mali yıl kavramına daha yakından bakalım.

Mali Yıl Ne Anlama Gelir?

Sevdiğin ve yatırım yaptığın bir şirket düşün. Bu şirketin; yıllık satışları, gelirleri, kârı, yatırımları ve tabii ki de geleceğe dair hedefleri olacaktır. İşte tüm bu finansal faaliyetlerinin gerçekleştiği ve raporlandığı bir yıllık sürece “mali yıl” adı verilir.

Yani mali yıl şirketin finansal performansını belirleyen gelir düzeyi, kârlılık ve borçlar gibi birçok kalemtedeki değişimlerin gözlemlendiği bir süreçtir.

- Özellikle bireysel yatırımcılar olarak yatırım yapacağımız bir şirketin finansal performansını iyi bir şekilde gözlemleyip değerlendirmemiz, doğru yatırım kararı almak için çok önemlidir.

En başta da dediğimiz gibi, ‘yıl’ göndermesi 12 aya tekabül etse de bu her şirket için güncel takvimle paralellik göstermeyebilir. Yani ocak ayı ile aralık ayı arasındaki zaman dilimini göstermeyebilir. Zira mali yıl içerisinde raporlanan bilgiler, işin yapısına ve getirisine bağlı olarak güncel takvimden farklı bir zaman diliminde yürütölmek istenebilir. Bu yüzden her şirketin mali yılının başlangıç ve bitiş tarihleri farklılık gösterebilir.

- Kısacası mali yılı bir öğrencinin eğitim yılı olarak, mali tabloları (finansal sonuçlar) ise bu öğrencinin karnesi gibi düşünebiliriz. Bu karne, bize

yatırım yaptığımız şirketin güncel durumunu, hedeflerini ve faaliyetlerini gösterir. Yani, şirketin finansal performansına dair bilgiler ediniriz.

Mali Takvim Neye Göre Belirlenir?

İlk bölümde mali yıl takvimlerinin başlangıç ve bitiş tarihlerinin şirketten şirkete veya sektörden sektöre farklılık gösterebileceğini söylemiştik. Peki, bu farklılıklar neden oluşur?

Şirketlerin belirledikleri mali yıllar; gelir ve gider dengesinin net bir şekilde gözlemlenebilmesi, şirket faaliyetlerinin mali tablolara nasıl yansıdığının daha net değerlendirilebilmesi için özel olarak belirlenirler. Her işin yapısına ve sektörün dinamiklerine göre de farklılık gösterirler.

Bu duruma verilebilecek en iyi örnek perakende şirketleridir. Perakende şirketleri, muhasebe hesaplarının kapandığı ve bolca tatil izninin kullanıldığı bir dönemde mali yılı kapatmak yerine, farklı bir ay seçmeyi tercih eder. Güncel takvimde hesaplar aralık ayında kapatılıyorsa, perakende şirketlerinde **mali yıl** genellikle ocak ayının sonunda kapatılır.

ABD ve Türkiye'de Mali Yıl Ne Durumda?

ABD’de mali yıllar çeyreklik periyotlarla ifade edilir. Bu eyrekler üç aylık bir döneme tekabül eder. Yani 4 eyreklik finansal sonuç (bilanço) dönemi, bir mali yıla eşittir. Örneğin ekim ayında başlayan mali yılın ilk çeyreği aralık ayında son bulur. Şirketler de her periyotta çeyrek bilançolarını açıklarlar.

Hadi gel, Midas ile işlem yapabileceğin birkaç Şirket rneği üzerinden bu durumu inceleyelim.

Apple (AAPL)

First Quarter (İlk eyrek):

- 28 Eylül 2019 (başlangıç) / 28 Aralık 2019 (bitiş)

Second Quarter (İkinci eyrek):

- 28 Aralık 2020 (başlangıç) / 28 Mart 2020 (bitiş)

Third Quarter (nc eyrek):

- 28 Mart 2020 (başlangıç) / 27 Haziran 2020 (bitiş)

Fourth Quarter (Dördüncü eyrek):

- 27 Haziran 2020 (başlangıç) / 26 Eylül 2020 (bitiş)

Apple’ın mali yılı eylül ayında başlayıp yine eylül ayında sona ermiş. [Kaynak](#)

Nike (NKE)

First Quarter (İlk eyrek):

- 31 Mayıs 2019 (başlangıç) / 31 AĞustos 2019 (bitiş)

Second Quarter (İkinci eyrek):

- 31 Ağustos 2020 (başlangıç) / 30 Kasım 2019 (bitiş)

Third Quarter (Üçüncü Çeyrek):

- 30 Kasım 2019 (başlangıç) / 29 Şubat 2020 (bitiş)

Fourth Quarter (Dördüncü Çeyrek):

- 29 Şubat 2020 (başlangıç) / 31 Mayıs 2020 (bitiş)

Nike'nin mali yılı mayıs ayında başlayıp yine mayıs ayında sona ermiş. Kaynak

Starbucks (SBUX)

First Quarter (İlk Çeyrek):

- 29 Eylül 2019 (başlangıç) / 29 Aralık 2019 (bitiş)

Second Quarter (İkinci Çeyrek):

- 29 Aralık 2020 (başlangıç) / 29 Mart 2020 (bitiş)

Third Quarter (Üçüncü Çeyrek):

- 29 Mart 2020 (başlangıç) / 28 Haziran 2020 (bitiş)

Fourth Quarter (Dördüncü Çeyrek):

- 28 Haziran 2020 (başlangıç) / 27 Eylül 2020 (bitiş)

Starbucks'ın mali yılı da Apple'a paralel olarak Eylül ayında başlayıp bitmiş.

Tesla (TSLA)

First Quarter (İlk Çeyrek):

- 29 Ocak 2020 (başlangıç) / 29 Nisan 2020 (bitiş)

Second Quarter (İkinci Çeyrek):

- 29 Nisan 2020 (başlangıç) / 22 Haziran 2020 (bitiş)

Third Quarter (Üçüncü Çeyrek):

- 21 Temmuz 2020 (başlangıç) / 21 Ekim 2020 (bitiş)

Fourth Quarter (Dördüncü Çeyrek):

- 21 Ekim 2020 (başlangıç) / 26 Ocak 2021 (bitiş)

Tesla'nın mali yılı biraz daha günlük takvimlerimize yakın olarak Ocak'tan Ocağa doğru oluşturulmuş. [Kaynak](#)

Sen de ilgini çeken şirketlerin mali yıl sonuçlarını ve finansal performanslarını incelemek istiyorsan yapman gereken şey oldukça basit! Midas'ın Kulakları'nı takip ederek, [çeyrek bilançoların](#) açıklandığı dönemlerde yayınladığımız bültenleri okuyabilir, sevdiğin şirketlerin finansal performanslarını takip edebilirsin.

Türkiye'de Mali Yıl Nasıl?

Mali yıl uygulamasında ülkemize de bi' göz atalım. Ülkemizde mali yıl, uzun yıllar boyunca 1 Mart ile 28 Şubat arasında uygulanmıştır. Ancak 1983 yılında yapılan değişiklikle beraber genel **mali yıl**, 1 Ocak – 31 Aralık olarak kabul edilmiştir. Bir mali yıl içerisinde şirketler, belirli zaman aralıklarında kamusal işlemler için bildirimlerde bulunulur. Vergi işlemleri olarak da geçen bu kamusal ödemelerin şubat, mart ve nisan ayı içerisinde gerçekleştirilmesi beklenir.

- 1 Ocak – 31 Aralık mali yılı Türkiye özelindedir. Yazımızda da belirttiğimiz üzere ülkelerde farklı **mali yıl** dönemleri kullanılabilir. Örneğin; Amerika Birleşik Devletleri kamusal alanlarda 1 Temmuz – 30 Haziran aralığında mali yıl uygulaması yapmaktadır.

PD/DD Nedir? Piyasa Değeri ve Defter Değeri Nedir?

Bir hisse ucuz mu yoksa pahalı mı? Uzun vadede yatırım yapmaya değer mi? Benzer hisselerle kıyaslandığında performansı nasıl?

Bunlar gibi pek çok soru çok kafa karıştııcı gibi geliyor değil mi? Peki, tüm bu sorulara yanıt bulacağın ve temel hisse analizinde sana çok yardımcı olacak bir gösterge olduğunu söylesek? İşte PD/DD oranı, yani piyasa değeri/defter değeri oranı bunun için var. Hazırsan analize başlayalım!

PD/DD Nedir?

Hani şu 90%'ı havayla dolu "mega-boy" cipsler vardır bilir misiniz? Dışarıdan baktığımızda kocaman paketleriyle içlerinin cipsle dolup taştığı izlenimini verseler de, aslında içlerinde sadece bir avuç cips vardır. İşte bazı hisse senetleri de aynı bu cipsler gibidir. Piyasa değerine baktığımızda bizde, "vay be, ne kadar büyük şirket" izlenimi uyandırırılar. Oysa ki aslında bu şirketlerin defter değerleri, piyasa değerlerine oranla çok daha ufaktır.

Neyden mi bahsediyoruz? PD/DD oranı, yani şirketlerin piyasa değerlerinin, defter değerlerine oranları, bu yazımızın konusu olacak. Lafı uzatmadan hemen başlayalım.

PD/DD, yani piyasa değeri/defter değeri; hisse senedi analizinde kullanılan en temel, en yaygın oranlardan biridir. Bir şirketin öz sermayesine karşılık piyasadaki değerini, yani fiyatını ölçer.

- İngilizce'de 'Price-to-book' olarak geçer ve P/B kısaltmasıyla gösterilir.

Şirket, öz sermayesine oranla piyasada çok mu pahalı yoksa çok mu ucuz kalmış, bunu gösterir.

- Aynı F/K (Fiyat/Kazanç) oranında olduğu gibi, PD/DD oranında da bu oranın yüksek olması şirket hisselerinin pahalı, düşük olması ise şirket hisselerinin ucuz olduğu kanısını doğurur. Öte yandan F/K oranı için de dediğimiz gibi, bu her zaman doğru bir gösterge olmayabilir.

Şimdi, konuyu biraz daha açarak bu kavramların ne ifade ettiğine bir bakalım...

Piyasa Değeri Nedir?

Piyasa değeri (PD), adı üstünde bir şirketin piyasadaki, yani borsadaki toplam değeridir.

Şirketin borsada işlem gören bütün hisselerinin, hissenin piyasadaki güncel fiyatı ile çarpılmasıyla hesaplanır.

- Örneğin; 2 milyon hissesi olan bir şirketin hisse fiyatı 5 dolar ise, şirketin piyasa değeri 10 milyon dolardır. Hisse fiyatları değişiklik gösterdikçe piyasa değeri de buna bağlı olarak değişir.
- Borsada yoğun talep gören bir şirketin hisse senedi fiyatı yükseldiği zaman, piyasa değeri de yükselecektir.
- Dünya üzerinde en yüksek piyasa değerine sahip şirket ise şimdilik Apple'dır. Şirket 3 Ocak 2022 tarihinde 3 trilyon dolarlık piyasa değerine ulaşarak, tarihte bu değerlemeye ulaşan ilk şirket olmuştu.

Fakat şu detayı da asla unutmamak gerekir gerekir: Piyasa değeri ile şirketin toplam değeri her zaman aynı olmayabilir. Mesela yeni halka arz olmuş şirketler, hisselerin tamamını halka arz etmemiş olabilirler. Bu tip durumlarda, şirketlerin piyasada işlem gören aktif hisse senetlerinin

yanında, işlem görmeyen ve genellikle büyük ortaklarda bulunan aktif olmayan (inaktif) hisseler de olabilir.

Defter Değeri Nedir?

Defter değeri (DD) ise bir şirketin muhasebe değerini gösterir. Bu değer karşılığını borsada değil, daha çok bilançoda görürüz. Şirketin geçmiş ve mevcut operasyonlarının sonuçlarını ortaya koyar. Kısaca defter değeri, şirketin öz sermayesine eşittir.

- **Peki, özsermaye nedir?** Şirketin toplam varlıklarından, toplam borçlarının (yükümlülükleri) çıkarılmasıyla defter değeri bulunur. Yani bir şirketin elindeki varlıkların tamamıyla, yükümlü olduğu borçların tamamını ödediğinde, geriye elinde kalan tutar öz sermayesidir.
- **Önemli!** Öz kaynakları negatif olan, yani toplam borçları, elindeki varlıklarından büyük olan şirketler için PD/DD oranı da hesaplanamaz.

Burada göz önünde bulundurulması gereken önemli nokta ise şu: Defter değeri her zaman bir şirketin gerçek değeri olmayabilir. Çünkü muhasebede ne gösterilirse bu değer de onu yansıtır.

Örneğin; fikri mülkiyet hakları, patentler vb. gibi maddi olmayan duran varlıkları değer olarak hesaba katmayabilir. Oysaki bunlar değer açısından fark oluşturabilirler.

Ayrıca daha fazla detay için [“Defter Değeri Nedir ve Nasıl Hesaplanır?” içeriğimize de göz atabilirsiniz.](#)

PD/DD Nedir? Neyi Gösterir?

PD/DD kısaltması, piyasa değeri ile defter değerinin bölünmesini simgeler. Bir örnekle açıklayalım;

- XYZ şirketinin bilançosunda 1 milyon dolarlık varlığa karşılık, 700 bin dolarlık borcu olsun. Defter değeri (1 milyon-700 bin) 300 bin dolar olur.
- Şirketin piyasa değerinin ise 10 milyon dolar olduğunu düşünelim.
- Bu durumda PD/DD oranı 33,33 olacaktır.
- Bu, şirket hisselerinin defter değerine göre olması gerekenden daha yüksek fiyatlandığını gösterir.

Peki, Düşük ya da Yüksek PD/DD Oranı Neyi İfade Eder?

PD/DD oranı için sınır değer 1 olarak kabul edilir. Bu, şirketin öz sermayesiyle eşit şekilde değerlendirildiğini gösterir. Bu oranın 1'den yüksek olması, şirket hisselerinin piyasada olması gerekenden çok daha yüksek fiyatlandığı algısını oluşturabilir. Ancak bu her zaman o hissenin pahalı olduğunu veya alınmaması gerektiğini göstermez.

- Örneğin; yatırım sürecine giren şirketlerde bu oran yükselir, çünkü gelecekteki kâr beklentisi hisse fiyatlarını yukarı çekiyordur. Bu yönüyle yüksek bir F/K (Fiyat/Kazanç) oranının nedenlerine benzer.
- **Bu oranın düşük çıkması** yine aynı şekilde piyasalarda hisse senedinin “ucuz” olduğu algısını oluştursa da, bu da her zaman doğru olmayabilir.

F/K oranlarının kıyaslanmasında olduğu gibi, bu oranın kıyaslamasını da aynı sektörde, hatta mümkünse aynı iş grubunda faaliyet gösteren şirketler arasında gerçekleştirmek en doğru sonucu verecektir.

- Çünkü defter değerinin karşılığını bilanço da gördüğümüz için, aynı bilanço yapısına sahip şirketleri birbirleriyle kıyaslamak gerekir.

PD/DD Bir Yatırımcı İçin Neden Önemlidir?

- Her şeyden önce potansiyel yatırım fırsatlarını belirlemek için kullanılır. Bir şirketin piyasa fiyatının bilançosuna kıyasla makul görünüp görünmediğini anlamaya yardımcı olur. 1'in altındaki PD/DD

oranları **genellikle** iyi yatırım olarak kabul edilir. Ancak sadece PD/DD oranına bakarak yatırım yapılması asla tavsiye edilmemekle birlikte, yatırımcıları verdikleri kararlarında yanlış yönlendirme potansiyeline de sahiptir.

- Makul bir fiyata büyüme arayan yatırımcılar için gerçeklik kontrolü sağlar ve genellikle yatırımcılar arasında güvenilir bir büyüme göstergesi olarak değerlendirilir. Çünkü özsermayesinin büyümesi defter değerini büyütürken, sürekli zarar eden bir şirketin özsermayesi küçüleceği için, defter değeri de küçülecektir.
- Benzer büyüme ve getiriye sahip iki hisse senedini karşılaştırırken, hangisinin daha iyi bir değerde olduğunu belirlemek için de yatırımcılar bu oranı da kullanabilir.

Özsermaye Kârlılığı (ROE) Nedir? Aktif Kârlılık (ROA) Nedir?

Bir şirkete yatırım yapmadan önce, ilgili şirketin gelirleri, kârı, zararı veya marjları gibi birçok finansal verinin yanında yatırımcıların göz önünde bulundurması gereken en önemli göstergelerden biri de şirketin ne kadar kârlı bir yapıda olduğudur. Şirketler kimi zaman çok yüksek gelirler ve kârlar kazansalar da, özsermayelerine veya varlıklarına oranla kârlılıkları çok yüksek olmayabilir.

*İşte bu gibi durumlarda incelemen gereken en önemli iki gösterge, ROE ve ROA olarak kısaltılan, özsermaye kârlılığı ve aktif kârlılık oranlarıdır. Öyleyse gel lafı daha fazla uzatmadan seni **Özsermaye Getirisi (ROE)** ve **Aktif Kârlılık (ROA)** ile tanıştıralım!*

Özsermaye (ROE) Kârlılığı nedir?

Özsermaye kârlılığı veya kısaca **ROE**, bir şirketin kârlılığını ölçmek için kullanılan rasyolardan (oranlardan) birisidir.

Neden önemlidir? Bir diğer bakış açısıyla **özsermaye kârlılığı**, hissedarların şirkete yaptıkları yatırımların ne kadar etkili kullanıldığını söyler. Bu yönüyle yatırımcılar için en önemli kârlılık göstergelerinden birisidir.

- Aynı zamanda yönetim ekibinin şirketin kaynaklarını verimli kullanma performansları hakkında da yatırımcıya fikir verir.

Özsermaye kârlılığı (ROE) nasıl yorumlanır?

Burada kârlılığın ölçütü, şirketin özsermayesine oranla ne kadar kâr elde ettiği ve bunu ne kadar artırdığıdır. Yıllık enflasyon oranının üzerinde olması çok önemlidir.

- Bir şirketin özsermayesi, aynı zamanda defter değeri demektir.

Sürekli yükselen bir ROE değeri, şirketin her geçen dönemde daha az özsermaye ile daha çok kâr üretebildiğini gösterir. Olumludur.

ROE verisine göre şirketleri karşılaştırma yaparken, aynı sektördeki şirketleri karşılaştırmaya önem göstermeliyiz. Çünkü her sektörün gerektirdiği özsermaye miktarı aynı değildir.

Aynı şekilde farklı pazarlarda veya aynı pazarda ama farklı büyüklüklerdeki şirketlerin performanslarını karşılaştırmak için kullanıldığında da sana yanıltıcı sonuçlar verebilir.

- Aynı pazarda faaliyet gösteren, yakın büyüklüklerdeki şirketleri karşılaştırmak için kullanabilirsin.

Özsermaye kârlılığı (ROE) nasıl hesaplanır?

ROE formülü şöyledir:

Özsermaye Kârlılığı (ROE) = Son 4 çeyrekteki toplam net kâr / Ortalama Özsermaye

Net Kâr = Toplam Gelir – Toplam Gider

Özsermaye (Defter Değeri) = Toplam Varlıklar – Toplam Yükümlülükler

Ortalama Özsermaye = (Dönem başı özsermaye + Dönem sonu özsermaye) / 2

Özkaynak getirisini hesaplamak için ihtiyacın olan değerleri, şirketin yayınlanan gelir tablosundan elde edebilirsin.

Aktif Kârlılık (ROA) nedir?

Aktif Kârlılık, Varlık getirisi veya Varlık kârlılığı (ROA) ise bir diğerk önemli kârlılık oranlarından birisidir. ROA, bir Şirketin sahip olduğu varlıkları başına toplamda ne kadar kârettiğini gösterir.

Neden Önemlidir? Aktif kârlılık, Şirketin kâr elde edebilmek için elindeki varlıkları ne kadar verimli kullandığını gösterir.

- Bu varlık grubuna Şirketin demirbaşları, nakit varlığı, alacak hesapları, hatta yükümlülükleri (borçları) bile dahildir. Bu yönüyle Şirketin aldığı borçları ne derece verimli kullandığını dahi gösterir.

Aktif Kârlılık (ROA) nasıl yorumlanır?

ROA verisine göre Şirketleri karşılaştırma yaparken, aynı sektördeki Şirketleri karşılaştırmaya önem göstermeliyiz. Çünkü her sektörün gerektirdiği aktif varlık miktarı aynı değildir.

- Örnek olarak, fosil yakıt sektörü daha yüksek bir varlığa ihtiyaç duyarken, bilişim sektörü çok daha az varlıkla faaliyet gösterebilir.

Sürekli yükselen bir ROA değeri, Şirketin her geçen dönemde daha ufak miktarda yatırım ile daha çok kâr üretebildiğini gösterir. Olumludur.

Aktif Kârlılık (ROA) nasıl hesaplanır?

ROA formülü şöyledir:

Aktif Kârlılık (ROA) = Son 4 çeyrekteki toplam net kâr / Ortalama Varlıklar

Net Kâr = Toplam Gelir – Toplam Gider

Ortalama Varlıklar = (Dönem başı toplam varlıklar + Dönem sonu toplam varlıklar) / 2 Bir Şirketin **aktif kârlılığını** hesaplamak istiyorsan, Şirketin daha önceden yayınladığı gelir tablolarına bakabilirsin.

Destek Seviyesi ve Direnç Seviyesi Nedir?

Bilek greşinde kazanmanın bazı gizli ipuçları vardır. Şüphesiz bunlardan en önemlileri, güçlü bir destek bulmak ve karşı taraftan gelen direnci doğru zamanda kırmak...

Borsada kazanmak da tıpkı böyledir. Destek ve direnç noktalarını önceden görebilirsен kazanmak için ilk hamleni yapmış olursun. Çünkü teknik analiz tekerrürden ibarettir ve tekerrür eden destek – direnç seviyelerini bilmek borsada kazanmanın öncelikli adımıdır!

“Tarih tekerrürden ibarettir” sözünü duymuşsundur.

Teknik analizin mantığı aslında bu söze dayanıyor diyebiliriz.

Garipsediğini fark eder gibi olduk. “Olur mu öyle şey Midasçığım, öyle basit bir şey değil tekniz analiz!” der gibisin.

Tam da öyle bir şey!

Teknik analiz, fiyat hareketlerinin ve hacim gibi alım-satım istatistiklerinden yola çıkarak finansal enstrümanların değerlendirilmesi ve gelecekteki hareketlerinin tahmin edilmesi için kullanılan bir araçtır.

Kabul ediyoruz, hiç duymadığın bir sürü terim var: İndikatörü var, formasyonu var, var da var...

Ama temel mantığı anladığında ve [Midas Akademi](#) içeriklerimizi titizlikle takip ettiğinde bir gün sen de kendi teknik analizini yapabilir seviyeye geleceksin.

Kim bilir, bir bakmışsın destek direnç seviyeleri belirleyip indikatörlerle fiyat hareketlerini yorumlayıp tahminlerde bulunuyorsun.

Olamaz mı?

Olabilir!

Hadi o zaman teknik analizin sac ayakları destek ve direnç seviyeleri neymiş birlikte bakalım!

Destek ve Direnç Seviyeleri

Destek ve direnç seviyeleri, belirli bir zaman diliminde analizini gerçekleştirdiğimiz finansal enstrümana ait fiyatın daha önce ulaştığı

seviyeleri gösterir. Güncel fiyatın altında kalan ve finansal enstrümanın daha önce test etmiş olduğu seviyeler destek seviyeleri olurken üstünde kalan seviyeler ise direnç seviyeleridir.

Destek ve direnç seviyelerini gösteren sayılar her zaman kesin olmayabilir, bu seviyelere sayı değil de **bölge** olarak baktığımızda daha doğru sonuçlara ulaşabiliriz.

Destek ve direnç seviyelerini kullanmak için temel yatırım yöntemi, yükseliş trendlerinde (fiyat yükselirken) veya fiyatların yükseldiği aralıklara yakın destek noktalarında alım yapmak ve düşüş trendlerinde veya fiyatların düştüğü direnç seviyelerinin olduğu noktalarda satış yapmaktır.

Destek Seviyesi Nedir?

Destek seviyeleri; teknik analiz yaparken incelediğimiz zaman aralığında düşüş trendinde olan, yani fiyatı düşen bir yatırım aracı için satıcıların isteksiz olduğu, alıcıların ise ilgili seviyeden yatırım aracını almaya istekli olduğu, dolayısıyla da düşüşün ivme kaybettiği, zorlandığı seviyeleri ifade eder.

Aslında bu seviyeler, -bir bakıma- fiyat henüz bu seviyeleri kırmadan önce direnç görevi gören seviyelerdir. Aynı zamanda fiyat belirli bir zaman dilimi içerisinde bu seviyeye ne kadar sık uğramışsa destek seviyesi de o kadar güçlü olur.

Bir destek seviyesinin gücü, fiyatın olası düşüşlerde o noktada ne kadar zorlanacağını da göstergesidir. Dolayısıyla teknik bir grafikte fiyatın pek çok kez uğramış olduğu güçlü bir destek seviyesi görürseniz olası bir düşüş ihtimalinde fiyatın o destek seviyesine geleceğini ve o seviyede fiyattaki düşüş hareketinin zorlanacağını bilmeniz gerekir.

Direnç Seviyesi Nedir?

Direnç seviyeleri; fiyatı yükselmekte olan bir yatırım aracı için yükselişin yavaşladığı, alıcıların isteksiz, satıcıların ise daha istekli olduğu seviyeleri ifade eder. Bir teknik grafikte direnç seviyeleri, bize fiyat hareketinin zorlanacağı seviyeler konusunda ipuçları verebilir. Aynı zamanda bu seviyeleri, fiyatın daha önce çok kez ulaştığı ve yeniden ulaşabileceği seviyeler olarak da değerlendirebiliriz.

Tıpkı destek seviyeleri gibi direnç seviyelerinde de fiyatın pek çok kez uğramış olduğu direnç seviyesi güçlü bir direnç seviyesidir ve yükselişin bu seviyeye kadar olacağı ve bu seviyede zorlanabileceğini gösterir. Güçlü bir direnç seviyesinin kırılması ise hisse fiyatının yükselişi için oldukça pozitif bir mesaj olarak yorumlanabilir.

Destek ve Direnç Seviyeleri Neden Önemli?

Destek ve direnç seviyeleri, yatırımcılara hisse fiyatının olası bir düşüş ya da yükseliş ihtimalinde hangi seviyelere gerileyebileceğini veya hangi seviyelere kadar yükselebileceğini gösterir.

Destek seviyelerini yorumlarken fiyatın gerilediği bu seviyelerden destek bularak yükselmeye devam edebileceği gibi bu seviyeyi de kırarsa düşüşün devam edeceği sinyalini alabiliriz.

Aynı şekilde direnç seviyeleri için de fiyatın yükselişte direnç seviyesine geldiğinde dirençle karşılaşabileceğini ve o seviyeden geri çekilme yaşayabileceğini önceden tahmin edebiliriz. Bir direncin yukarı yönlü kırılmasıyla ise yükselişin devam edeceği sinyalini alırız.

Destek ve Direnç Seviyelerinin Kırıldığını Nasıl Anlarız?

Elbette en önemli konulardan biri de destek ve direnç seviyelerinin ne zaman kırıldığını anlayabilmek. Çünkü fiyatın desteğin altına gelmiş olması

ya da direnç seviyesinin üstüne çıkmış olması çoğunlukla seviyenin kırılmış olduğunu gösterse de her zaman bu seviyelerin kırıldığı anlamına gelmez.

Normal şartlarda bir destek seviyesinin kırılmış olabilmesi için ilgili finansal enstrümanın o seviyenin altında en az bir kez kapanış yapmış olması gerekir. Bir direnç seviyesinin kırılmış sayılabilmesi için de benzer durum geçerli olup daha önce tespit edilmiş direnç seviyesinin üzerinde en az bir kez kapanış yapılmış olması ilgili seviyenin kırıldığı anlamına gelir.

Tabii bazen fiyat, destek ya da direnç seviyesini kırarak şekilde tek seferlik kapanış gerçekleştirirse de tekrardan destek ya da direnç seviyesine dönüş yaparak yanılabilir. Diğer yandan bir destek seviyesi aşağı yönlü kırıldığında o seviye artık direnç konumuna gelirken, bir direnç seviyesi yukarı yönlü kırıldığında da ilgili seviye artık destek olarak izlenmeye başlanır.

Destek ve Direnç Seviyeleri Önemli Ancak Yeterli Değil!

Destek ve direnç seviyeleri, analiz yaparken öncelikli konular olsa da yeterli değildir. Bu sebeple destek ve direnç seviyelerini belirlerken dikkat etmemiz gereken bazı konulara şöyle değinebiliriz:

- Yatırımcılar, destek ve direnç seviyelerine göre yatırım yaparken gün içi kısa vadeden ziyade günlük ve haftalık gibi görece uzun periyotları tercih etmelidir. Destek-direnç seviyelerinde de orta ve uzun vade seviyeleri daha güvenilir sayılırken gün içi seviyelerde daha çok ara destek-ara direnç dediğimiz noktalar izlenir.
- Ayrıca analizi yapılan yatırım aracının volatilitesi, hacim gibi özellikleri dikkate alınmalıdır. Volatilitesi yüksek olan ürünlerde daha çok haftalık kapanışları takip etmek, kısa vade için daha güvenilir bulunurken orta vade içinse aylık kapanışlar önerilir.

- Destek ve direnç bölgelerini bulmanıza yardımcı olmanın bir yolu, mum grafiği yerine çizgi grafikte destek ve direnç çizmektir. Çizgi grafikte bölgeleri belirlemenin nedeni; çizgi grafiklerin size sadece kapanış fiyatını göstermesi, mumların ise tabloya aşırı yüksek ve düşük seviyeler ekleyerek yanıltıcı olabilmesidir. Teknik analiz yaparken mum grafikler daha detaylı bir analiz yapmanıza yardımcı olsa da henüz teknik analiz yapmaya yeni başlıyorsanız destek direnç bölgelerini belirlerken çizgi grafiklerle bölgeleri daha kolay bulabilirsiniz.
- Destek ve direnç seviyeleri incelenirken indikatör, hareketli ortalamalar ve varsa formasyonlar da kontrol edilmelidir.
- Destek ve direnç seviyeleri belirli aralıklarla güncellenmelidir.

İndikatör Nedir? Ne İşe Yarar?

Siren sesi duyduğunda ne düşünürsün? Acilen hastaneye ulaşmaya çalışan bir ambulansı, olay mahalline yetişmeye çalışan bir polis aracını veya itfaiye aracını, yani acil bir durum olduğunu düşünürsün değil mi? İşte borsanın sireni de borsa indikatörleridir. Önden verdikleri “AL”, “SAT” sinyalleri ile yatırımcıları acil harekete geçirmeyi hedeflerler.

İndikatör Nedir?

Yatırım yapma kararı alan her yatırımcı, yatırımlarını emanet etmeyi düşündüğü varlığın hem teknik hem de temel analizine ilişkin bilgiler öğrenmek ister. Nihayetinde bir varlığı doğru zamanda almak ve doğru zamanda satmak borsada zaman geçirenlerin en önem verdiği konuların başında gelir.

İndikatör ne demek sorusuna cevap olarak indikatörlerin, teknik analiz göstergeleri olduğu belirtilebilir. İndikatör ne işe yarar sorusuna cevap olarak ise indikatörlerin söz konusu finansal varlıklar için al ya da sat sinyalleri verdiklerini söyleyebiliriz. Özetle, indikatörleri kullanarak gelecekteki fiyatları daha düşük bir hata payı ile tahmin edebileceğimiz matematiksel verilere ulaşabiliriz.

İndikatörler; genel ekonomik indikatörler ve teknik indikatörler şeklinde iki başlık altında incelenebilir. Ekonomik indikatörler, ekonominin veya spesifik bazı sektörlerin büyümesini veya daralmasını ölçmek için kullanılan istatistiksel göstergelerdir. Özellikle temel analiz yaparken, halka açık şirketlerin hisse senedi performanslarına ilişkin fikir sağlamak için mevcut ekonomik ve endüstri koşullarını ölçen göstergeler kullanılır. Bunlara GSYİH, TÜFE, ÜFE gibi ekonomik göstergeler örnek olarak verilebilir.

Bir de teknik borsa indikatörleri vardır ki Forex, hisse senedi ve emtia başta olmak üzere tüm finansal piyasalarda yatırımcıların fiyatın yönünü tahmin edebilmek için kullandığı yöntemlerin başında gelmektedir ve bizim de incelemek istediğimiz temel başlıktır.

Varlığın teknik grafikteki hareketleri ve gelecekteki fiyat hareketlerine ilişkin teknik analiz yapanlar fiyat hareketleri hakkında doğru tahminlerde bulunabilmek için bazı indikatörlerden faydalanır.

İndikatörler Ne İşe Yarar?

İndikatörlerin ne işe yaradığını anlamak noktasında dikkat etmemiz gereken önemli kısım, indikatörlerin fiyatın yönü ve trendin devamı hakkında fikir veren matematiksel göstergeler olmasıdır. İndikatörlerin hesaplanmasında fiyat verileri ile hacim verileri kullanılır. İndikatörler grafik üzerine yerleştirildiklerinde belirli “tahmini” sonuçlar oluştururlar ve yine bu sonuçlar grafik üzerinde görülür hale gelir.

Yani geçmişte bazı koşullar altında fiyat hangi yöne gittiyse indikatörler sayesinde “bu tür koşullar altında fiyatlar şu yöne gitti” tahminleri yapabiliriz. Bu tahminler ise bizlere bu tür durumlarda alış yapmak kârlı olduysa “AL” satış yapmak kârlı olduysa “SAT” sinyali verir.

İndikatörün ne demek olduğunu ve ne işe yaradığını anlamış olsan da indikatör kullanırken dikkat etmen gereken bazı detaylar olduğunu da unutma.

- Tek başına kullanılan bir indikatör alım satım için her zaman doğru sonuçlar vermeyebilir.
- Öte yandan çok fazla indikatör kullanmak da yanlış sonuç doğurabilir.

En Sık Kullanılan Teknik İndikatör Çeşitleri

Teknik analizde kullanılan pek çok **borsa indikatörü** olmakla birlikte elbette yatırımcılar için olmazsa olmaz sayılan bazı indikatörler de var. Yatırım dünyasının en çok kullanılan borsa indikatörlerinin ilk üçünü aşağıda kısaca inceledik, **hangi indikatör ne işe yarar** gel birlikte bakalım.

Hareketli Ortalama (MA)

Hareketli Ortalama, bir finansal varlığın belirli bir zaman dilimindeki kapanış fiyatlarının ortalamasının alınması ile hesaplanır. Yani hareketli ortalamalar geçmiş fiyat hareketlerinden oluşur ve trend takibi için önemli ipuçları sağlayabilir.

Öte yandan destek ve direnç seviyeleri belirlenirken de özellikle 200 günlük hareketli ortalama gibi daha yavaş hareket eden hareketli ortalamalardan faydalanılabilir.

Destek ve direnç seviyelerine ilişkin detaylı bilgiye [buradan](#) ulaşabilirsin.

Teknik analiz yaparken sıklıkla 50 ve 200 günlük hareketli ortalamaların kullanıldığını belirtebilmekle birlikte kısa yahut uzun vadede bir hareketli ortalama seçmek yatırımcının tercihinin kalmıştır.

Basit, ağırlıklı ve üssel olmak üzere üç tip hareketli ortalama vardır. Üç tipte de bir finansal ürünün belirli bir dönem içerisindeki fiyat hareketlerinin ortalaması alınır. Ağırlıklı ortalama, ağırlıklara göre ortalama olarak hesaplama yaparken üssel ortalama, yakın dönemdeki fiyat hareketlerine daha fazla ağırlık verilerek hesaplanan hareketli ortalama değildir.

Hareketli ortalamalar özellikle birlikte kullanıldığında bazı sinyaller verebilmektedir. Bir örnekle açıklamak gerekirse; 50 günlük hareketli ortalama ile 200 günlük hareketli ortalamasının birbirini kesmesi teknik analiz sinyali üretmektedir. Genellikle, kısa vadeli hareketli ortalama ile uzun vadeli hareketli ortalamaların birlikte kullanılması daha iyi sonuçlar vermektedir.

Hareketli ortalama indikatörü kullanılırken, kısa vadeli hareketli ortalamanın uzun vadeli hareketli ortalamayı yukarı yönlü kesmesi fiyatların kısa vadede yukarı yönlü hareket edebileceği sinyalini üretmektedir. Yatırım dünyası bu kesişmeye “altın kesişme”, yani “golden cross” da der.

Tam tersi durumda ise yani kısa vadeli hareketli ortalamanın uzun vadeli hareketli ortalamayı aşağı yönlü kesmesi durumunda da fiyatların aşağı yönlü hareket edebileceği sinyalini üretmektedir. Bu durum ise “ölüm kesişmesi”, yani “dead cross” olarak bilinir.

Göreceli Güç Endeksi (RSI)

RSI, Türkçede “Göreceli Güç Endeksi” olarak da kullanılan teknik bir momentum göstergesidir. Temel olarak RSI, bir varlık fiyatındaki yüksek değerli veya düşük değerli koşulları değerlendirmek için varlığın son fiyat değişikliklerinin hızını ve büyüklüğünü ölçer. RSI, genel olarak 0 ile 100 arasında bir ölçekte ölçülen 14 günlük bir zaman bandında kullanılır.

RSI indikatörünün 70’in üzerine çıktığı durumlarda söz konusu varlık aşırı alım bölgesindedir. Aşırı alım bölgesinde olan varlık yakın zamanda satış görebilir o nedenle bu bölge “SAT” sinyali veren bölge olarak da yorumlanabilir. Yani RSI 70’in üstündeyse “SATMAK İÇİN DOĞRU ZAMAN” gelmiş olabilir.

RSI indikatörünün 30’un altına indiği durumlarda ise söz konusu varlık aşırı satış bölgesindedir. Aşırı satış bölgesinde olan bir varlık yakın zamanda satın alınmaya başlanabilir çünkü zaten yeterince ucuzlamıştır. Yani RSI, 30 seviyesinin altına indiyse “ALMAK İÇİN DOĞRU ZAMAN” gelmiş olabilir.

RSI indikatörünü destek ve direnç seviyeleriyle birlikte kullanmak doğru analiz yapmana yardımcı olabilir.

Destek Seviyesi + Aşırı Satış = AL

Direnç Seviyesi + Aşırı Alış = SAT

RSI indikatörü kullanırken dikkat etmemiz gereken en önemli unsurlardan biri de fiyat-gösterge uyumsuzluklarıdır. Yani, eğer ki fiyat yükselirken veya düşerken indikatör ters yönde hareket ediyorsa 'Uyumsuzluk' oluşmuştur.

Pozitif ve negatif uyumsuzluk olmak üzere iki farklı şekilde kullanılabilen bu indikatör ile daha kuvvetli sinyaller almak mümkündür.

Fiyat aşağı, RSI yukarı yönlü ise bu bir pozitif uyumsuzluktur. Düşüş trendinin döneceğine işarettir. Pozitif uyumsuzluklar diplerde oluşur ve pozitif uyumsuzluk olan varlıklarda "AL" sinyali olabilir.

Fiyat yukarı yönlü, RSI aşağı yönlü ise bu bir negatif uyumsuzluktur. Yükseliş trendinin döneceğine işarettir. Negatif uyumsuzluklar tepelerde oluşur. Negatif uyumsuzluk olan varlıkları satın almak riskli olabilir.

Hareketli Ortalama Yakınsaması/Sapması (MACD)

MACD, en kısa tanımıyla hareketli ortalamalara bağlı oluşan ve trendin yönü hakkında ipucu veren bir göstergedir. 12 ve 26 günlük üssel hareketli ortalamaların arasındaki farkın azalması veya artmasından kaynaklanan hesaplamalar standart MACD çizgisini meydana getirir. Aradaki farkın kendi 9 günlük üslü hareketli ortalaması da (trigger seviyesi) sinyal çizgisi olarak kullanılmaktadır.

MACD değeri, sinyal çizgisinin üzerinde kalıyorsa al sinyali üretirken MACD sinyal çizgisinin altına iner ise bu durum sat sinyali olarak yorumlanır.

MACD indikatörünü üç temel başlık altında değerlendirebiliriz:

1. Kesişmeler

MACD indikatöründe Al Sinyali: "AL" sinyali MACD çizgisinin sinyal çizgisini aşağıdan gelerek yukarı yönlü kesmesi ve sinyal çizgisinin üstüne çıkması durumunda oluşur.

MACD indikatöründe Sat Sinyali: “SAT” sinyali ise MACD çizgisinin sinyal çizgisini yukarıdan gelerek aşağı yönlü kesmesi ve sinyal çizgisinin altına hareket etmesi ile oluşur.

2. Uyumsuzluk

Finansal ürünün fiyat grafiğindeki dip ve tepeler, MACD göstergesindeki dip ve tepelerden farklı olduğunda, buna uyumsuzluk denir.

Pozitif Uyumsuzluk: MACD göstergesi fiyat göstergesinde oluşan iki fiyat düşüşünün dip noktalarından daha yüksekte iki dip seviyesi oluşturduğunda meydana gelir. Bu, uzun vadeli eğilim hala pozitif olduğunda geçerli bir yükseliş sinyalidir.

Negatif Uyumsuzluk: MACD, fiyatta oluşan iki tepe seviyesinin yüksekliğine karşılık gelen iki düşük tepe dizisi oluşturduğunda, düşüş eğilimi oluşmuştur. Uzun vadeli düşüş trendi sırasında görülen düşüş trendi, trendin devam edebileceğinin doğrulanması olarak kabul edilir.

3. Aşırı Yükselişler

MACD indikatörünün aşırı bir yükseliş kaydetmesi durumunda kısa vadeli hareketli ortalama uzun vadeli ortalamayı yukarı itiyordur. Bu durum ilgili finansal ürünün aşırı alım bölgesinde olduğu ve kısa sürede normal haline döneceğine işaret etmektedir.

Öte yandan yatırımcılar sıfır çizgisinin altını ve üstünü de sinyal olarak dikkate almaktadırlar. MACD göstergesi sıfır çizgisinin üzerindeyken, kısa vadeli ortalama uzun vadeli ortalamanın üzerindedir ve yukarı yönlü hareketin devam edebileceğini göstermektedir. Sıfır çizgisinin altı ise bunun tam tersini ifade etmektedir.

Omuz Baş Omuz Formasyonu (OBO) Nedir?

Fiyat hareketleri sonucunda ortaya çıkan ayırt edici şekillere “formasyon” ismi verilir ve formasyonlar teknik analizde fiyatın yönü açısından önemli ipuçları olarak takip edilirler.

Omuz Baş Omuz formasyonu, yükselen bir trendin son bulduğuna ve bir düşüş hareketinin gerçekleşeceğine işaret etmektedir. Bu sebeple de OBO’nun bir dönüş formasyonu olduğunu belirtebiliriz. Güvenilirlik derecesi yüksek bir formasyon olduğu da ayrıca belirtilebilir.

Omuz Baş Omuz Formasyonu Nasıl Oluşur?

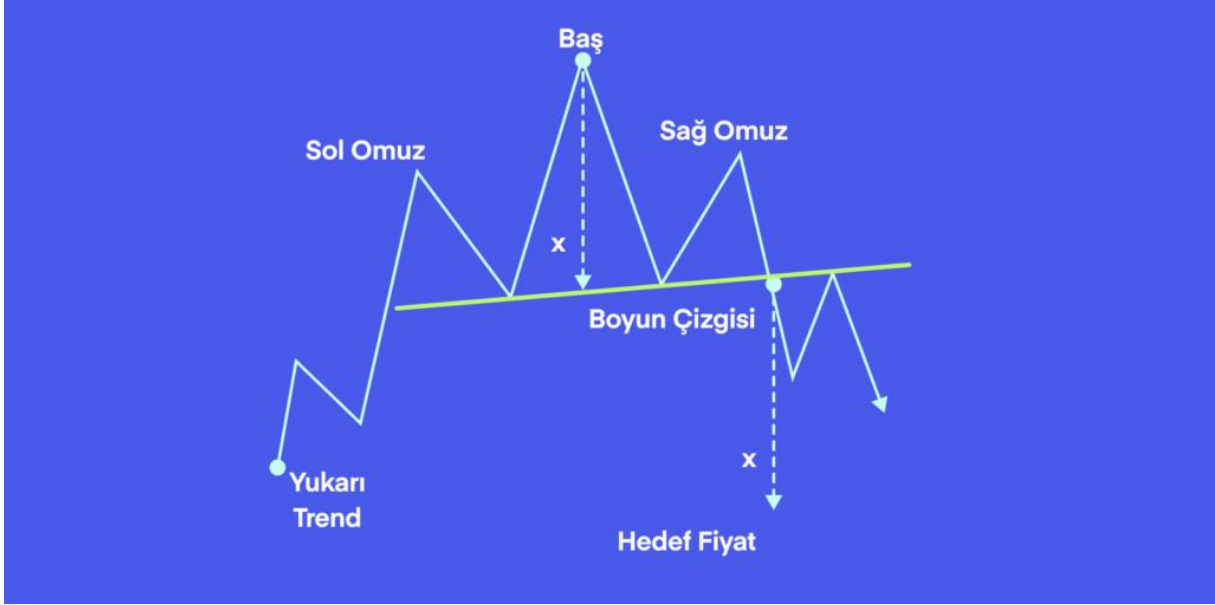
Formasyonun oluştuğuna emin olmak için yerine getirilmesi gereken bazı şartlar vardır. Omuz Baş Omuz formasyonunda “**trend yukarı yönlü**” iken önce ilk omuz oluşmalı. Ardından ise hafif geri çekilme sonrası baş kısmı yükselen trendin zirvesini oluşturmalı ve elbette bu zirve, bir önceki omuz boyutunun üstünde olmalı. Bu zirveden sonra gerçekleşen hafif bir geri çekilmenin ardından da sağ omzun oluştuğunu görmeliyiz.

OBO ile Nasıl Hedef Fiyat Belirlenir?

Sağ omzun oluşumunun tamamlanmasının ardından satışların hızlanması beklenir. Hızlanan satışlar ile birlikte formasyon, boyun çizgisinin kırılacağını ve teknik grafikte boyun çizgisi ile baş arasındaki mesafe kadar düşüş gerçekleşeceğini öngörür.

Bu noktada boyun çizgisi aşağıdaki şekilde de belirtildiği üzere sol ve sağ omzun düşük seviyelerinden çizilen destek çizgisini ifade eder. Aslında bu çizgi, satışların destek bulunduğu noktalar birleştirilerek çizilmiş olur.

Bir diğer nokta ise boyun çizgisinin yatay olmak zorunda olmamasıdır. Boyun çizgisi aşağı ya da yukarı eğimli de gözlemlenebilir.

Sağ omzun oluşumu tamamlandıktan sonra gelen satışların ardından boyun çizgisinin kırılacağını belirtmiştik. İlaveten, bu kırılım sonrası fiyat tekrar boyun çizgisine doğru bir hareket yapar ancak ardından baş ile boyun çizgisi arasındaki mesafe kadar düşüş gerçekleşir.

Ters Omuz Baş Omuz (TOBO) Nedir?

Daha önce anlattığımız Omuz Baş Omuz formasyonunun tersi olan Ters Omuz Baş Omuz formasyonu, **düşüş trendi olan grafiklerde** gözlemlenebilir.

Nasıl ki OBO oluşurken zirveler oluşuyorsa TOBO oluşurken de dipler oluşur. Ters Omuz Baş Omuz formasyonu, grafikte düşen bir trendin sonlanmakta olduğunu ve yükselen bir trendin başlayacağını gösteren üç dipli bir formasyondur.

Genel olarak borsada teknik analiz yaparken güvenilir bir formasyon olduğu belirtilebilir.

Ters Omuz Baş Omuz Formasyonu Nasıl Oluşur?

Düşüş trendinin ardından gelen bir yükseliş ile ilk dip yani sol omuz oluşur. Ardından sol omuz sonrası gelen bir tepki yükselişi olur fakat sınırlıdır ve sonrasında sol omuz bölgesinin daha altında bir dip ile baş bölgesi oluşur.

Baş bölgesi oluştuktan sonra gelen tepki alışlarıyla bir yükseliş hareketi daha meydana gelir ve böylece sağ omuz da oluşur.

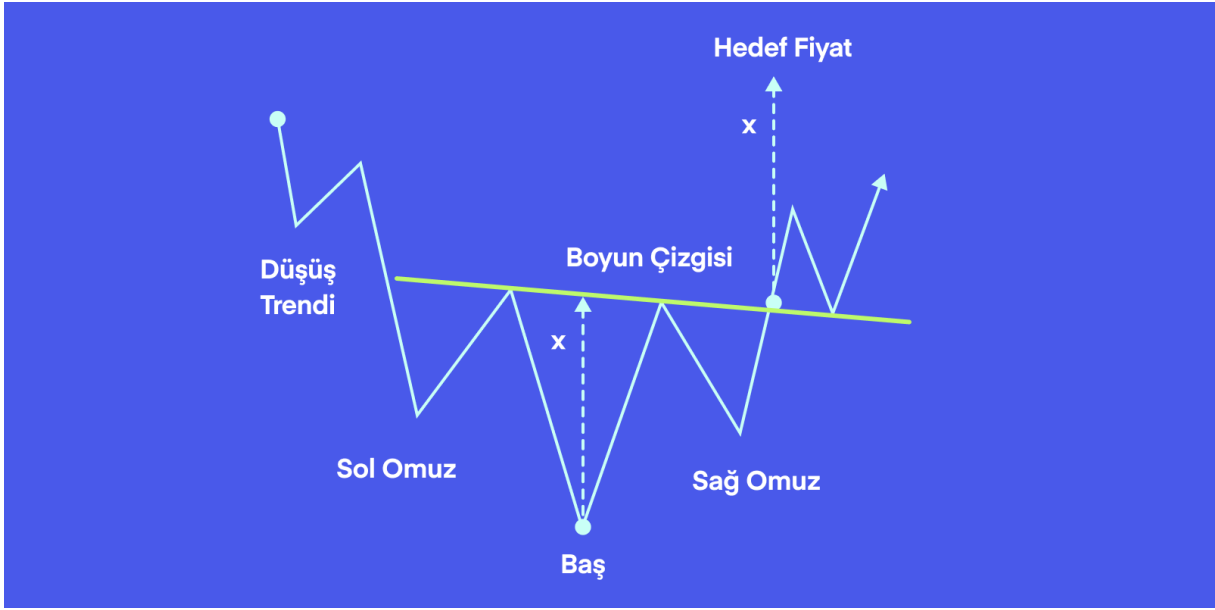
Bu noktada boyun çizgisi formasyonun yorumlanabilmesi adına önemlidir. Aşağıdaki şekilde de belirtildiği üzere boyun çizgisi, sol ve sağ omzun zirve seviyelerinden çizilen direnç çizgisini ifade eder.

Bir diğer nokta ise boyun çizgisinin yatay olmak zorunda olmamasıdır. Boyun çizgisi aşağı ya da yukarı eğimli de gözlemlenebilir.

TOBO ile Nasıl Hedef Fiyat Belirlenir?

Sağ omuzun tamamlanması ve boyun çizgisinin yukarı yönlü kırılması ile beklenen yükseliş, baş ile boyun çizgisinin arasındaki mesafe kadardır.

Formasyonun onayı için dikkat etmemiz gereken bir nokta var. İkinci omuz oluşur oluşmaz formasyon onaylanmaz. Formasyonun onayı için piyasanın boyun çizgisi direncinin üzerinde kapanması önemlidir.

Ayrıca fiyatın boyun çizgisini kırdığındaki hacim hareketi de önemlidir. Sinyalin doğru yorumlanabilmesi için söz konusu hacmin kuvvetli olması gerekir.

Fincan Kulp Formasyonu

Nedir?

Fincan kulp ya da “cup with handle” formasyonu teknik analizde bir devam modelidir. Formasyonun oluştuğunu anlayabilmek adına teknik grafikte önce bir çanak, ardından ise bu çanağın ortalama 3'te 1'i ölçeğinde ikinci bir çanağın oluştuğunu görmek gerekir. Oluşan iki çanak da neredeyse aynı seviyelerde tepe yapar.

Bu model bir fincan ve kulpuna benzediği için formasyona fincan kulp ismi verilmiştir. Fincan kulp formasyonu tıpkı diğer formasyonlar gibi yatırımcılara fiyatın bir sonraki hareketi hakkında bilgi verir.

Formasyonun çıktısı ise fincan ve kulp şekillerinin tamamlanması ile birlikte boyun çizgisi yukarı yönlü kırılır ve kulp formasyonunun bittiği fiyatı baz alarak fincanın derinliği kadar yükselişin yaşanmasını beklenir.

Fincan Kulp Formasyonunu Tespit Ederken

Önemli Noktalar:

- Uzunluk: Formasyon oluşurken daha uzun ve daha “U” şekilli fincan şekli daha güçlü bir sinyal sağlar. Keskin “V” tabanlı fincan şeklinden kaçınmak gerekir.
- Derinlik: Fincanın aşırı derin olmaması gerekir.
- Hacim: Fiyatlar düştükçe hacimde azalma gözlemlenmelidir. Hacim, fincanın tabanına gelindiğinde ortalamanın altında kalmalı ve ardından hisse senedi hareketini yükseltmeye başladığında artmalı, önceki yüksek seviyeyi test etmek için tekrar yükselmelidir.

Formasyonun oluştuğuna ikna olduğunuzda yükseliş geleceği düşüncesi ile kupanın ortası dikkate alındığında üst kısımda kalacak şekilde bir zarar kes (Stop-loss) belirlemeliyiz. Yani zarar kes seviyemiz kupa modelinin üst üçte birlik kısmında olmalıdır.

Fincan Kulp Formasyonunda Hedef Fiyat Nasıl Belirlenir?

Hedef fiyatı belirlemek için fincanın en alt noktasından boyun çizgisine kadar olan yüksekliği iyi belirlemek gerekir. Fincanın yüksekliği ne olursa olsun, bu yüksekliği kulpun kopma noktasına eklediğinizde hedef fiyata ulaşırsınız.

Ters Fincan Kulp Formasyonu Nedir?

Ters fincan kulp formasyonu, tıpkı fincan kulp formasyonu gibi bir devam formasyonudur. Şekil olarak da tam anlamıyla fincan kulp formasyonunun tersi olduğu belirtilebilir.

Nasıl ki fincan kulp formasyonunda boyun çizgisi yukarı yönlü kırıldıktan sonra yükselişin devamı gelir, ters fincan kulp formasyonunda da boyun çizgisi aşağı yönlü kırıldıktan sonra düşüş devam edecek demektir.

Düşüş hareketi sonrası gelen düzeltmeleri gösterdiği için ters fincan kulp formasyonunda hacmin düşük olması oldukça önemlidir ve formasyonun teyidi olarak dikkat edilmelidir.

Ters Fincan Kulp Formasyonunda Hedef Fiyat Nasıl Belirlenir?

Yine fincan kulp formasyonunda olduğu gibi ters fincan kulp formasyonunda da hedef fiyatı bu formasyon ile belirleyebiliriz. Hedef fiyat belirlerken çanak modelinin yani ters fincanın tepe noktası ile boyun çizgisi arasındaki uzunluk, formasyonun tamamlanmasının ardından gelecek düşüşü hesaplayabilmemizi sağlar.

Bayrak Formasyonu ve Flama Formasyonu Nedir?

Bayrak Formasyonu

Teknik analizde fiyatın sert hareketlerinin ardından kısa vadeli konsolidasyon döneminde dip ve tepelerin **paralel bir görünüm içinde** kanal oluşturmasına bayrak formasyonu denir.

Sert hareketlerin gerçekleştiği süreç, formasyonun direk olarak görünüm veren kısmını oluştururken zamanla konsolidasyon sürecinde gözlemlenen hacimdeki azalma ile bayrak şekli oluşur.

Bayrak formasyonununa uygun işlem yapmak isteyen yatırımcılar bayrak görünümü veren konsolidasyon sürecinin tamamlanması ve kanal çizgisinin trend yönünde kırılmasıyla birlikte işlem yapmaya başlarlar.

Bayrak formasyonu sonrası konsolidasyonun tamamlanmasıyla fiyatın bayrak direği ile aynı yükseklikte hareket etmesi beklenir. Bayrak formasyonunda kırılımın ardından güçlü bir hacim görülür. Şayet hacim yok ise formasyon geçerli değildir.

Formasyonun ayı piyasasında ve boğa piyasasında farklı yönlerde oluştuğunu gözlemleyebiliriz. Şayet ayı piyasası varsa aşağı yönlü bir şekil vardır ve direk boyu kadar düşüşün devamı beklenir. Boğa piyasasında ise görünüm yukarı yönlüdür ve direk boyu kadar yükseliş beklenir.

Flama Formasyonu

Tıpkı bayrak formasyonunda olduğu gibi flama formasyonunda da önce sert bir hareket gerçekleşir ve bu hareket flamanın direğinin oluşmasını sağlar.

Ardından konsolidasyon dönemine girildiğinde, dip ve tepelerin birbirlerine yaklaşacak biçimde daralmasıyla flama formasyonu oluşur.

Bu noktada flama formasyonunun, bayrak formasyonundan tek farkının konsolidasyon sürecinde paralel çizgiler yerine **üçgen şeklin oluşması** diyebiliriz.

Yatırımcılar işlemlerini üçgenin daraldığı kısmının ardından gelen kırılma ile yaparlar. Tıpkı bayrak formasyonu gibi direk ile aynı yükseklikte ve yönde fiyat hareketi beklenir.

Flama modeli oluştuktan ve kırılım gerçekleştikten sonra işlem hacimlerinde hızlı bir artış olur. Şayet hacimde artış görülmezse formasyonun geçersiz olduğunu düşünebiliriz.

Formasyonun ayı piyasasında ve boğa piyasasında farklı yönlerde oluştuğunu gözlemleyebiliriz. Şayet ayı piyasası varsa aşağı yönlü bir şekil

vardır ve direk boyu kadar düşüşün devamı beklenir. Boğa piyasasında ise görünüm yukarı yönlüdür ve direk boyu kadar yükseliş beklenir.

İndirgenmiş Nakit Akımı Yöntemi (İNA) Nedir ve Nasıl Çalışır?

Markette dolaştığını düşün, bir an için sende satın alma dürtüsü uyandıran bir ürünün gerçek değerinin çok üzerinde olması, senin için kabul edilebilir olur muydu? Veya aynı ürünün normal fiyatının çok altında satıldığını görmek, o ürünü alma kararını pozitif etkilemez miydi? İşte şirket değerlemesini bu şekilde düşünebilirsin. Değerlemeler, şirketin gerçek değerinin belirli ölçütler ile hesaplanmasını içerir.

Belirli ölçütler deyip geçtiğimize bakma; nasıl ki bir matematik sınavında sonuca ulaşmak için geniş bir sayı kümesi eklemeni, çıkarmanı, bölmeni ve çoğaltmanı gerektiren pek çok cebirsel işlemle karşılaşabilirsen, değerlendirme süreci de bir işletmenin birçok yönüne baktığımız ve her birine sayısal bir değer atadığımız büyük bir matematik problemi gibidir.

İndirgenmiş nakit akım yöntemi ise şirketin gelecek yıllara ait nakit akışlarını bugünden tahmin etmeyi gerektirir. Âdeta koca bir şirketi zaman tüneline koyup geleceğe götürerek şirketin gelecek nakit akışlarını bugünden görmeyi gerektirir.

Değerleme yöntemleri nelerdir?

Peki, bir şirketin değerini görmek için hangi yöntemler kullanılır?

Elbette şirket değerini anlamanın tek bir yolu yok, fakat kapsamlı bir değerlendirme yapmak için kullanılan bazı yöntemler var.

- **İndirgenmiş Nakit Akımı Yöntemi Nedir?**

İndirgenmiş Nakit Akımı (İNA), bir şirketin gelecekteki nakit akışlarına (başka bir deyişle şirkete giren ve çıkan paraya) ilişkin tahminlere dayalı olarak değerlendirme yöntemidir. Bu yöntem, paranın zaman değeri için bir düzeltme içerir; bu, bugün belirli bir miktar paranın gelecekte (enflasyonun bir sonucu olarak) aynı miktarda paradan daha değerli olduğunu varsayar.

Öte yandan İNA, içsel değer odaklı bir yöntemdir. İçsel değer ise bir varlığın nakit akışı oluşturma becerisidir. Örnek vermek gerekirse bir altın yatırımı ve sanayi şirketine yapılan yatırımı karşılaştırdığımızda altının bir nakit akışı yok ya alınır ya satılır. Oysa bir sanayi kuruluşunda sürekli bir nakit akım üretme durumu söz konusu olduğu için sanayi kuruluşunun içsel değeri altından yüksektir.

- **Çarpan Analizi Nedir?**

Farklı özellikteki şirketlerin birbiri ile kıyaslanmasına dayanmaktadır. Bu noktada yapılan kıyas için kullanılan bazı rasyolar vardır. Burada da F/K, PD/DD, kâr marjı (ROA) ve finansal kaldıraç gibi rasyolarla bu karşılaştırmayı yaparız.

- **Net Aktif Değeri Nedir?**

Genelde holdinglerde kullanılır. Çünkü holdinglerin kendilerine ait bir iş kapsamı yoktur fakat iştirakleri vardır. Dolayısıyla holdingin değerini bulabilmek için iştiraklerinin değerini bulmamız gerekir. İştiraklerin değerini bulduktan sonra buna holdingin elindeki nakiti ya da finansal borcu ekleriz ve ancak o zaman holdingin değeri hakkında fikir yürütebiliriz.

İNA Nasıl Çalışır?

İNA'nın arkasındaki fikir, bugünkü bir dolarının yarınki bir dolardan daha değerli olduğudur. Neden? Çünkü bugünün dolarına yatırım yapabilirsiniz ve bu yatırımınız zamanla büyüyebilir. Ancak yarın elde ettiğiniz bir dolar, dün elde ettiğiniz bir dolarla yatırım yaptığınızdaki getiri kadar eksik olacaktır.

Yani, eğer bir şirket bugün 10.000 dolar kazanırsa, bu para bir yıl sonraki 10.000 dolardan daha değerlidir. Bugünün 10.000 dolarını 5% ile faize koyarsanız bir yılda paranın zaman değeri olan faizin katkısıyla 10.500 dolara dönüşür.

Bu yüzden de İNA yönteminde bir şirketin ne kadar değerli olduğunu öğrenmek için gelecekteki kazançlarını tahmin edip “indirim” yaparsınız.

Böylece, bir şirketin İNA değerini hesaplamak için, gelecekteki nakit akışlarını tahmin eder ve bu nakit akışlarının riskini yansıtan bir oranda iskonto ederiz.

İNA Nasıl Hesaplanır?

İNA hesaplaması yapmak için iki ana şeye ihtiyacımız var: Şirketin gelecekte ne kadar para kazanacağına dair bir tahmin ve gelecekteki bu kazançları bugünün değerine ayarlamak için bir “indirim oranı”.

- **Nakit Akışı Tahmini**

Nakit akışı, bir şirkete giren ve çıkan para miktarını temsil eder. Para, mal ve hizmetleri için ödeme yapan müşterilerden ve müşterilerin yanı sıra yatırım satışları ve özsermaye ve borç ihraçları gibi faaliyetlerden gelir.

Para, şirketin masrafları, sermaye harcamaları, temettüer ve borç geri ödemeleri gibi kalemleri ödemek için şirketten çıkar. Gelen para giden paradan fazlaysa nakit akışı pozitifdir; Eğer dışarı çıkan para gelen parayı aşarsa nakit akışı negatiftir. Nakit akışı, şirket tarafından farklı zamanlarda sayılan nakit dışı kalemleri ve gelirleri içerebilen kâr ve zararlarla aynı şey değildir.

Bir şirketin serbest nakit akışını hesaplamak için çeşitli işletim modelleri kullanır. Model seçimi, şirketin özelliklerine göre algoritmik olarak belirlenir.

Nakit akışı projeksiyonları şunları dikkate alır:

- Gelecekteki değerleri tahmin etmek için regresyon modellerini kullanan tarihsel performans.
- Benzer şirketlerin tarihsel olarak nasıl davrandıklarını hesaba katarak sektörün baz oranları.
- Hem şirkete özgü hem de sektör çapında projeksiyonları içeren analist tahminleri.

• İskonto Oranı Hesaplaması

Kullanılan özel modele bağlı olarak, Ağırlıklı Ortalama Sermaye Maliyeti (AOSM) veya iskonto oranı olarak Özkaynak Maliyeti kullanır. Risksiz oranlar, sermaye oranları, faiz karşılama oranları ve risk primleri gibi değişkenleri uygun iskonto oranına ulaşmak için analiz etmek gerekir.

İskonto oranı=AOSM=(Özsermaye oranı)x(Özsermaye maliyeti)+(Borçlanma oranı)x(Vergi sonrası borçlanma maliyeti)

Özsermaye maliyeti: Risksiz getiri oranı+(Betax(Borsanın Getiri Oranı- Risksiz Getiri Oranı)

Borçlanma maliyeti: Vergi iadesi dikkate alınmış finansman maliyeti

İNA Formülü

İndirgenmiş nakit akışı formülü:

İNA=(Nakit akışı1/(1+iskonto oranı)^1)+(Nakit akışı2/(1+iskonto oranı)^1) + (Nakit akışı3/(1+iskonto oranı)^1)vb.

Örnek:

Kendinizi bir melek yatırımcı olarak hayal edin bir de yatırım fırsatı olduğunu düşündüğünüz şirket bulduğunuzu varsayalım. Bu şirketin değerlemesini yaparken belirlediğiniz iskonto oranı 10% seviyesinde olursa ve şirketin yılda 100 dolar kâr elde edeceğini düşünüyorsanız bu nakit

akışlarının değerini 10%'luk iskonto oranınız kadar azaltmalısınız. Çünkü gelecekteki para bugünkü paradan daha az değere sahip. Bu sebeple ilk yılın nakit akışı 90,91 dolar, ikinci yılın nakit akışı 82,64 dolar, üçüncü yılın ise 75,13 dolar olur. Bu üç nakit akışının toplamı şirketin bugünkü değerinin 248,68 dolar olduğunu gösterir.

Daha detaylı bir örnekle daha bilgilerimizi pekiştirelim.

İNA Şirket Değerlemesine Örnek

Yüksek Temettü Verimliliğine Sahip Şirket	
Sermaye içinde öz kaynağın oranı	40%
Sermaye içinde borçların oranı	60%
Borsa beklenen getirisi	25%
Şirketin Betası	1
Risksiz Piyasa Getirisi	18%
Borçlanma Maliyeti	20%
Öz sermaye maliyeti	25%
AOSM	22%
Yıllık Net Kar Artış Oranı	12%
Temettü Dağıtım Oranı	90%
Vade Sonu Hisse Satış Fk Değerlemesi	7

Yıl (t)	Hisse Başı Net Kar	Nakit Temettü	Hisse Satış Kazancı	İskonto Oranı (1+AOSM)	İskonto Edilmiş Nakit Akışı
1	1,00	0,90		1,00	0,90
2	1,12	1,01		1,22	0,83
3	1,25	1,13		1,49	0,76
4	1,40	1,26		1,82	0,70
5	1,57	1,42		2,22	0,64
6	1,76	1,59		2,70	0,59
7	1,97	1,78		3,30	0,54
8	2,21	1,99		4,02	0,49
9	2,48	2,23		4,91	0,45
10	2,77	2,50	19,41	5,99	3,66

Hissenin Mevcut Fiyatlaması	9,55
Mevcut değerlemeye göre kabul edilebilir F/K	9,66

Yukarıdaki ilk tabloda yüksek temettü verimliliğine sahip bir şirketin bazı verileri mevcut. Bu verileri kullanarak şirketin nakit akışını hesaplamamız mümkün. Bugün şirketin hisse başına kârı 1 dolar ise ve yıllık 12% net kâr artışı ile 10. yılın sonunda **hisse başına net kâr 2,77 dolar** olur.

Öte yandan yüksek temettü verimliliğine sahip bu şirket 90% oranında temettü dağıtacağı için 10. yılında **2,50 dolar nakit temettü** dağıtır.

10 yıllık vade sonunda şirketin F/K'sı 7 ise bu durumda 10 yıl sonraki hisse başına kâr 2,77 olduğu için bu iki veriyi çarparak 10 yıl sonundaki **hisse satış kazancının 19,41 dolar** olacağını belirtebiliriz.

Ağırlıklı ortalama sermaye maliyetinin hesabını yukarıda göstermiştik örnekte de AOSM 22% olarak hesaplanırsa **iskonto oranının 10. yıl sonunda 5,99** olduğu hesabına ulaşıyoruz

Son olarak her yıl elimize geçen nakiti iskonto katsayısı ile bölerek iskonto edilmiş nakit akışını buluyoruz. Bu örnek özelinde yatırımcı perspektifinden elimize geçen nakiti temettü odaklı hesaplayabiliriz şayet finansal odaklı baksaydık serbest nakit akışı kullanırdık.

Bu hesapla ilk yıl hisse başına 1 dolar net kârı 90% temettü dağıtım oranı olan bir şirket 0,90 nakit temettü dağıtır ve ilk yıl AOSM de formül gereği 1 olduğu için iskonto edilmiş nakit akışı da 0,90 olur ancak formülü 10 yıl boyunca uyguladığımızda 10. yılda iskonto edilmiş nakit akışı 3,66 olarak buluyoruz.

10 yıl boyunca hesaplanan iskonto edilmiş nakit akışlarının toplamı ise hisselerin mevcut fiyatlamasını verir bizlere. Bu durumda hisselerin mevcut fiyatlaması 9,55 ve mevcut değerlemeye göre kabul edilebilir F/K'sı ise 9,6 seviyesindedir.

İndirgenmiş Nakit Akımı Yönteminin Avantajları ve Dezavantajları

Avantajları

- İndirgenmiş nakit akımı analizi, yatırımcılara şirketlerin gerçekten değerli olup olmadığı hakkında fikir verir.
- Gelecekteki nakit akışlarının makûl bir şekilde tahmin edilebileceği çeşitli yatırımlara ve sermaye projelerine uygulanabilecek bir analizdir.

- Hesaplama yaparken projeksiyonlar, farklı senaryolar için değiştirilebilir. Bu, kullanıcıların mümkün olabilecek farklı projeksiyonları hesaplamasına yardımcı olabilir.

Dezavantajları

İskonto edilmiş nakit akışı analizinin en büyük sınırlaması, gerçek rakamları değil tahminleri içermesidir. Dolayısıyla İNA'nın sonucu da bir tahmindir.

- Ayrıca, gelecekteki nakit akışları piyasa gibi çeşitli faktörlere dayanmaktadır talep, ekonominin durumu, teknoloji, rekabet ve öngörülemeyen tehdit veya fırsatlar. Bunlar tam olarak ölçülemez. Yatırımcılar karar vermeleri için bu doğal dezavantajı anlamalıdır.
- Katı tahminler yapılabilse bile sadece İNA'ya güvenilmemelidir. Şirketler ve yatırımcılar bir yatırım fırsatını değerlendirirken bilinen diğer faktörleri de dikkate almalıdır. Ayrıca, karşılaştırılabilir şirket analizi ve emsal işlemler, kullanılacak diğer iki ortak değerlendirme yöntemidir.

PEG Oranı (Rasyosu)

Nedir?

Büyüteç, bir nesnenin üzerine odaklanarak o nesnenin gizli kalmış yüzeylerini, çizgilerini ve renklerini büyütür ve daha net bir şekilde görmemizi sağlar. Sence finans dünyasında da büyüteç ile gün yüzüne çıkarılması gereken konular var mıdır?

Cevabın “evet” ise kesinlikle haklısın!

Meşhur F/K oranını herkes bilir. Bir şirketin ucuz mu yoksa pahalı mı olduğunu anlamak için baktığımız belki de ilk finansal orandır. Oysa bu basit karşılaştırmayı yaparken bile dikkat edilmesi gereken çok önemli bir detay var: “Şirketin büyüme potansiyeli!”

Tıpkı büyütecin bir haritadaki küçük işaretleri veya bir metindeki detayları ortaya çıkarması gibi PEG oranı da finans dünyasında benzer bir işlev görür. Bu oran, bir şirketin ucuzluğunu yalnızca F/K oranına göre değil, aynı zamanda gelecekteki büyüme potansiyeline göre inceler.

F/K ile PEG Arasındaki Fark Nedir?

PEG oranı (Price/Earnings to Growth ratio), şirketlerin hisse senedi değerlemesini yaparken kullanılan ve Fiyat/Kazanç (F/K) oranının şirketin kâr büyüme oranına göre düzeltilmiş halini temsil eden bir göstergedir. Yani F/K'nın çıktılarını bir ileriye götürür ve şirketin büyüme potansiyelini ortaya koyar. Bir şirket F/K oranına bakıldığında ucuz ya da pahalı olabilir ama esas olay, büyüme potansiyeline kıyasla ucuz ya da pahalı olup olmadığıdır.

PEG oranı, özellikle yüksek büyüme beklentisi olan şirketlerin değerlemelerinde kullanıldığında F/K oranından daha kapsamlı bir

değerlendirme sağlar. Bu sayede yatırımcılar, sadece şirketin mevcut durumunu değil aynı zamanda gelecekteki büyüme potansiyelini de göz önünde bulundurarak daha bilinçli yatırım kararları verebilir.

PEG Oranı Nasıl Hesaplanır?

PEG oranı, bir şirketin F/K oranının belirli bir süre boyunca (genellikle önümüzdeki 1-3 yıl) kâr büyüme oranına bölünmesiyle elde edilir.

PEG Oranı: Fiyat/Kazanç (F/K) / Beklenen Kâr Büyüme Oranı

Örneğin F/K'sı 10 olan bir şirketin önümüzdeki 1 yıl içinde 5% büyümesi bekleniyorsa PEG oranı 2 olacaktır.

PEG Oranı Nasıl Yorumlanır?

PEG oranında eşik değer 1,00 olarak kabul edilir.

- **PEG Oranı=1:** Şirketin piyasa fiyatının, kâr büyümesi oranıyla uyumlu olduğunu gösterir. Bu, değerlendirme açısından şirketin ne pahalı ne de ucuz olduğu anlamına gelir.
- **PEG Oranı<1:** Şirketin hisse senedi, kâr büyümesi potansiyeline göre düşük değerlendirilmiş olabilir. Bu da genellikle yatırım için iyi bir fırsat olarak görülür.
- **PEG Oranı>1:** Şirketin hisse senedi, kâr büyümesi potansiyeline göre yüksek değerlendirilmiş olabilir. Bu da hisselerin aşırı değerlendirildiği ve yüksek bir değerlendirme riski taşıdığı anlamına gelir.

PEG Oranı Nasıl Ortaya Çıktı? PEG oranı, 1970'lerde

Mario Gabelli tarafından tanıtılmış olsa da bu oranın yatırım stratejilerinde

popüler hale gelmesinde ve yatırımcılar arasında geniş çapta kabul görmesinde Peter Lynch'in etkisi büyüktür.

Peter Lynch, 1980'lerde Fidelity Investments için Magellan Fund'ı yönetirken bu oranı kullanmış ve yatırım stratejilerinde önemli bir araç olarak vurgulamıştır. Lynch, PEG oranını, şirket değerlemelerini değerlendirirken kâr büyümesi hızını dikkate alan ve böylece şirketlerin gerçek değerini daha iyi yansıtan bir gösterge olarak savunmuştur. Onun yöntemleri ve başarıları, PEG oranının popülerleşmesine önemli ölçüde katkıda bulunmuş ve bu oranı daha geniş bir yatırımcı kitlesine tanıtmıştır.

Lynch, PEG oranını kullanarak yüksek F/K oranına sahip şirketlerin bile eğer bu oranlarını destekleyecek hızda büyüyebiliyorlarsa yatırım yapmaya değer olabileceğini göstermiştir. Bu yaklaşım, özellikle büyüme odaklı yatırım stratejilerinde çok önemli bir yer tutar ve Peter Lynch'in bu konudaki öğretileri hâlâ birçok yatırımcı ve finans profesyoneli tarafından değerlendirilmektedir.

Temettü Ayarlı PEG Oranı Nedir?

Lynch, analizlerini bir adım daha ileri götürerek temettü ayarlı PEG oranını geliştirdi. Bu oran, PEG oranını iyileştirmeye çalışarak temettüleri de hesaba katar çünkü temettüler birçok hissenin toplam getirisinin önemli bir bölümünü oluşturur.

Yeniden yatırılan temettüler, özellikle borsa çöküşleri sırasında, "getiri hızlandırıcısı" durumu yaratarak kayıpları telafi etmek için geçen süreyi önemli ölçüde kısaltabilir. 19 F/K ile işlem gören ve yalnızca 6% büyüyen bir hisse satın alırsanız, bu pahalı görünebilir. Ancak sürdürülebilir bir şekilde 8% temettü dağıtıyorsa, bu çok daha iyi bir yatırımdır.

Temettü Ayarlı PEG Oranı Formülü: Temettü ayarlı PEG oranı = F/K oranı / (kâr büyümesi + temettü verimi) **Bir örnek ile açıklayalım:** Diyelim ki ABC

şirketine yatırım yaptın ve şu anda hisse başına 100 dolardan işlem görüyor. Geçtiğimiz yıl boyunca hisse başına kârı 8,99 dolar oldu. İlk olarak F/K oranını hesaplayalım:

- ABC F/K oranı = 100 dolar / 8,99 dolar = 11,1

Sonra, araştırmalarımız sonucunda ABC'nin önümüzdeki üç yıl içinde kârını 9% oranında artırmasının beklendiğini varsayalım.

Şimdi PEG oranını hesaplayalım:

- ABC PEG oranı = 11,1 / 9 = 1,23

Ancak bu hesaplama ABC'nin 2,3% temettü verimini dikkate almıyor. Bu bilgiyi temettü ayarlı PEG oranına dahil ettiğimizde şu sonuç elde edilir:

- ABC temettü ayarlı PEG oranı = 11,1 / (9 + 2,3) = 0,98

Sonuçları karşılaştırdığında, temettüler dikkate alınarak yapılan PEG hesaplaması ile ABC hissesinin aslında daha ucuz olduğunu görebilirsin.

PEG Oranıyla Analiz Yaparken Dikkat!

PEG oranı yararlı bir metrik olsa da bazı sınırlılıklara sahiptir. Özellikle büyüme oranları tahminlere dayanmaktadır ve bu tahminler yanıltıcı olabilir. Ayrıca PEG oranı genellikle yüksek büyüme oranlarına sahip şirketler için daha anlamlıdır ve düşük büyüme oranlarına sahip şirketler için yanıltıcı olabilir. Bu oran, özellikle büyüme şirketlerinin değerlemelerinde kullanılır. Teknoloji ve biyoteknoloji gibi hızlı büyüyen sektörlerdeki şirketlerin değerlendirmesinde özellikle faydalıdır. Ancak daha düşük büyüme oranlarına sahip şirketler için PEG oranı, F/K oranından daha az bilgi sağlayabilir. PEG oranı tek başına bir yatırım kararı için yeterli değildir. Yatırımcılar, şirketin sektör konumu, piyasa koşulları, yönetim kalitesi ve diğer finansal göstergelerle birlikte PEG oranını değerlendirmelidir.

Volatilite Ne Demek? VIX Endeksi Nedir?

Hızlı kazançlar, ani kayıplar, riskler... Yatırımın doğasında her zaman bir hareket var. Hatta bazen biraz fazla hareketli bile olabiliyor. İşte buna volatilite diyoruz! Belirli bir zaman aralığında değerler ne kadar değişebilir merak ediyorsan, volatilite hakkındaki kafa karışıklığını giderelim.

Volatilite Nedir?

“Borsadaki dalgalı seyir devam ediyor”, “X hissesinin değerindeki değişkenlik artıyor”, “Oynak piyasa koşullarına dikkat edin” gibi cümleler, yatırım dünyasını yakından takip edenlerin sıklıkla duyduğu cümlelerden yalnızca birkaçıdır. Değişkenlik, hareketlilik, oynaklık, dalgalanma gibi farklı kelimelerle ifade edilen ve genelde riskle ya da belirsizlikle ilişkilendirilen bu duruma finans dünyasında volatilite denir.

Volatilite, bir finansal enstrümanın değerinde veya piyasanın genelinde kısa sürelerde yaşanan belirgin değişimleri ifade eder.

- **Bunu bir hız treni gibi hayal edebilirsin.** Kimi zaman hisse senetleri ve borsalar, bir an zirveye çıkan, sonra hızla o zirveden dibe düşen ardından da tekrar hızla zirveye çıkan bir hız treni gibi hareket edebilirler. Böyle bir harekete volatilitesi çok yüksek derken, örneğin düz bir rayda ilerleyen trenin volatilitesi yoktur diyebiliriz.

Volatilite, bir bütün olarak piyasaya veya tekil bir finansal enstrümana (hisse senedi, tahvil, bono, altın vb.) işaret edebilir. Eğer tek bir yatırım aracından bahsediyorsak, örneğin bir hisse senedinin, fiyatının çok hızlı bir şekilde durmadan yükselmesi, düşmesi veya bir yükselip bir düşmesi gibi kısa zaman dilimi içerisinde büyük fiyat hareketleri yaşaması volatilitesinin, yani oynaklığının yüksek olduğunu gösterir.

- **Mesela kripto paralar;** merkeziyetsiz borsalarda, çok güçlü aktörler tarafından büyük miktarlarda alım ve satımlar gerçekleştiği için değerleri kısa zaman içerisinde önemli ölçüde yükselir veya düşer.

Öte yandan eğer piyasadan bahsediyorsak, bütün olarak borsanın veya birden çok borsanın kayda değer yukarı veya aşağı yönlü hareketlerini ima ediyoruzdur. Örneğin; bir borsa uzun süre boyunca, kesintisiz 5%'ten fazla yükselir ya da düşerse 'oynak piyasa' tanımını hak eder.

Bir Örnek Vermek Gerekirse...

"Borsa Nedir?" içeriğimizde borsayı detaylı bir şekilde açıklamıştık. Öte yandan eğer volatiliteden bahsediyorsak, burada borsaya biraz daha farklı bir açıdan bakabiliriz.

Borsa, hatta genel olarak piyasalar, oldukça tekinsiz ve perili olduğu düşünülen bir eve girmiş bir grup küçük çocuk gibidir. En ufak tıkırtı ve gölge oyunu onları korkutmaya yeterken, ilk çığlık atıp kaçmaya başlayan çocuk sırayla tüm grubun korkup paniklemesine ve koşarak kaçmasına neden olur.

İşte biz bu panik ortamıyla oluşan ani yükselişlere ve düşüşlere kısaca volatilitite diyoruz.

Oynak mı? Değil mi? Nasıl anlarım?

Volatilitite Nasıl Ölçülür?

Hem finansal varlıklar hem de piyasalar gün boyunca yukarı veya aşağı yönlü (doğal olarak) hareket eder. Bu tek başına, doğrudan volatilititeye işaret etmez. Hangisinin oynak davrandığını belirlemek için belirli bir süre boyunca her gün kapanışında değerleri incelemek gerekir. Peki, nasıl?

Hisse senedinden örnek verelim. Volatilitite, belirli bir dönemde hisse senedi getirisinin standart sapmasıyla ölçülüp hesaplanır. Bu, hisse fiyatının

artabileceği veya azalabileceği aralığı gösterir. Başka bir deyişle ortalama fiyattan ne kadar sapacağını gösterir. Değer kısa sürede hızla yeni zirvelere veya düşüşlere ulaşıyorsa, **yani aşırı dalgalanıyorsa** yüksek oynaklığa sahiptir.

Ancak daha yavaş yükseliyor veya düşüyor, hatta nispeten stabil veya istikrarlı kalıyorsa, düşük oynaklığa sahiptir. Bu yüzden yüksek volatilitte, daha yüksek risk anlamına gelir. Yani, yükselirken çok kazandırabilir ama düşerken de çok kaybettirir. Volatilitte, her iki yöndeki değişimleri ölçer. Bazen bir değerle (2 dolar) bazense oranla (5% gibi) belirtilir.

- Bu yüzden kripto paralar yüksek volatilitteye, dolayısıyla da yüksek riske sahiptir. Birçok kripto para zengini görünürken, kripto paralar yüzünden her şeyini kaybeden insanları da sıklıkla görürüz.

Öte yandan, her hisse senedinin volatilitesi de farklıdır. Genellikle hisse senetlerinin piyasa değeri yükseldikçe, sahip oldukları volatilitte de azalır. Hisse senetlerinin volatilitte değerlerini ölçmek için de “**beta katsayılarına**” bakmamız gereklidir.

Borsada Beta Katsayısı Nedir?

Volatilitte ve risk arasındaki ilişkiyi yukarıda öğrenmiştik. İşte, beta değeri de tam olarak bunu ölçer. Bir finansal varlığın sahip olduğu sistematik riski gösteren değer, aynı zamanda volatilitesini de ölçer. Borsada ise hisse senetlerinin borsayla ne derece birlikte hareket ettiğini, ne derece borsadan ayrılarak hareket ettiğini gösterir.

- Eşik değeri “1” kabul edilen değerde, katsayısı yükseldikçe hisse senedinin riski, yani volatilitesi artar. Düşükçe de azalır.
- Hisse senedi beta değerinin “pozitif” olması, borsanın hareket “yönü” ile aynı yöne gittiğini gösterir. Negatif bir değer, borsaya “zıt” hareket ettiğini gösterir.

Eğer hisse senedi borsayla mükemmel bir uyum içerisinde hareket ediyorsa, yani borsa yükseldikçe aynı oranda o da yükseliyor ve düştükçe aynı oranda o da düşüyorsa, beta katsayısının "1" olduğunu söyleyebiliriz.

Borsa yükselişe geçtiğinde daha fazla yükseliyor veya düşüşe geçtiğinde daha fazla düşüyorsa, bu durumda beta katsayısının "1"den yüksek olduğunu söyleyebiliriz. Örneğin; S&P 500'ün 10% yükseldiği bir zaman aralığında, elimizdeki hisse senedi 35% yükseldiyse, beta katsayısı 3,5 olur.

- **Önemli!** Eğer yukarıdaki örneğin tam tersi bir durum yaşıyorsa, yani S&P 500'ün 10% yükseldiği bir zaman aralığında elimizdeki hisse senedi %35 düşüyorsa, bu durumda beta katsayısı negatif bir değer olarak -3,5 olacaktır.

Beta katsayısı, 0 ila 1 arasında değer aldığı durumlarda gözlenebilir. Bu gibi durumlar ise borsaya kıyasla elimizdeki hisse senedinin daha yavaş tepki verdiğini gösterir. Yani Nasdaq 20% yükselirken, elimizdeki varlık 5% yükseliyorsa, beta katsayısı 0,25 demektir.

Beta Katsayısı Neden Önemlidir?

"Her şey çok güzel ama bu benim ne işime yaracak?" diye düşünüyor olabilirsin. Endişelenme, cevabımız hazır. Beta katsayısı yüksek olan hisse senetlerinin borsa yükselişten daha çok yükseldiğini ve düşerken de daha çok düştüğünü söylemiştik.

Bu durumda eğer borsaların yükseleceğini düşünüyorsak veya borsaların yükseldiği bir dönemdeyse, portföyümüzde beta katsayısı yüksek hisse senetlerinin olması borsadaki yükselişlerden daha çok yararlanmamızı sağlayabilir.

Tam tersi, borsalar düşüyorsa ve düşeceğini bekliyorsak, elimizde beta katsayısı düşük olan hisse senetlerinin olması, bu düşüşlerden daha az etkilenmemizi sağlayabilir.

Beta Katsayısına Örnekler

Altın

Beta Katsayısı=Negatif (Tarihsel bağlamda “genel” olarak, borsadaki gidişata ters hareket eder.)

Nakit Para

Beta Katsayısı=0 (Borsadaki gidişattan etkilenmez. 50 dolar hep 50 dolar olarak kalır.)

Procter & Gamble (PG) Hisse Senedi

Beta Katsayısı=0,57

Coca-Cola (KO) Hisse Senedi

Beta Katsayısı=0,63

Starbucks (SBUX) Hisse Senedi

Beta Katsayısı=1,04

Nike (NKE) Hisse Senedi

Beta Katsayısı=1,07

Borsa Endeksi Yatırım Fonu

Beta Katsayısı=1 (Borsadaki tüm hisse senetlerine yatırım yapan bir yatırım fonu olduğu için borsayla aynı şekilde hareket edecektir.)

Apple (AAPL) Hisse Senedi

Beta Katsayısı=1,23

Microsoft (MSFT) Hisse Senedi

Beta Katsayısı=1,20

Google (GOOGL) Hisse Senedi

Beta Katsayısı=1,13

Tesla (TSLA) Hisse Senedi

Beta Katsayısı=1,52

Meta Platforms (FB) Hisse Senedi

Beta Katsayısı=1,29

Nvidia (NVDA) Hisse Senedi

Beta Katsayısı=1,75

Portföy Beta Katsayısı Nasıl Hesaplanır?

Yatırım yaptığımız hisselerin portföyümüzdeki ağırlıklarıyla, beta katsayılarını bir araya getirdiğimizde, portföyümüzün ortalama beta değerini bulmuş oluruz.

Bu ise portföyümüzün volatilitesi, riski veya borsayla olan ilişkisini bize göstererek, riski daha verimli yönetmemizi sağlar.

Örnek Hesaplama:

Portföyümüzdeki yüzdesel ağırlıkları ve Beta değerleriyle beraber şu hisse senetlerine yatırım yaptığımızı düşünelim:

GOOGL – 20% – 1,13

MSFT – 20% – 1,20

AAPL – 15% – 1,23

SBUX – 15% – 1,04

META – 10% – 1,29

NVDA – 10% – 1,75

ABNB – 10% – 1,62

Portföy Beta Katsayısı = $(0,2 * 1,13) + (0,2 * 1,20) + (0,15 * 1,23) + (0,15 * 1,04) + (0,10 * 1,29) + (0,10 * 1,75) + (0,10 * 1,62) = 1,50$

Örnek portföyümüz GOOGL'dan, MSFT'dan, AAPL'dan daha volatil ama NVDA ve ABNB'den daha az volatil çıktı.

Volatilitenin Kaynağı Nedir?

Tek kelimelik bir kopya vermek gerekirse, '**belirsizlik**' diyebiliriz. Bu belirsizliğin ardında ulusal/küresel pek çok faktör yatabilir. Siyasi-ekonomik-sektörel etkenler olabileceği gibi sadece o şirkete özgü bir durum da olabilir.

Bu konuyu biraz açalım:

Siyasi ve Ekonomik Gündem: İyi yatırımcıların aynı zamanda gündemin sıkı birer takipçisi olması boşuna değil. Çünkü; seçimler, hükümet krizleri, liderlerin açıklamaları gibi siyasi gelişmeler, yasal mevzuata dair kararlar, para politikaları ve elbette uluslararası ilişkilerin seyri veya ticaret anlaşmaları gibi olaylar, hisse senedi fiyatlarını ve borsaları etkileyen tepkilere neden olabilir.

Ekonomik Durum: Ekonomi iyi giderse yatırımcılar da olumlu tepki verme eğiliminde olur. Faiz oranları, vergi değişiklikleri, enflasyon verileri, tüketici harcama rakamları ve GSYİH hesaplamalarının tümü performansı etkileyebilir. Buradaki beklentiler karşılanmazsa piyasalar daha oynak hale gelebilir.

Kaos: Çatışmalar, doğal afetler gibi spesifik ve kimi zaman öngörülemeyen olaylar da etkilidir. Mesela önemli bir petrol üretim bölgesinde bir çatışmanın patlak verdiğini ya da ciddi bir iklim olayı meydana geldiğini farz edelim. Petrol fiyatları artacaktır, değil mi? Sonuç olarak, bu sektörde faaliyet gösteren şirketlerin hisseleri aniden yükselebilir. Madalyonun bir de diğer yüzü var; faaliyetleri gereği yüksek petrol maliyetleri ödeyen şirketlerin de değeri düşebilir.

Şirket Gündemleri: Volatilite her zaman pazar genelinde değildir, bazen sadece bir şirketle ilgilidir. Güçlü bir çeyrek bilançosu, yeni bir ürün/yatırım gibi pozitif gelişmeler yatırımcıları bir anda cezbeder. Tam tersinden bakıldığında; skandallar, gizlilik ihlali, bir ürünü geri çağırma, kötü yönetim gibi negatif faktörler de yatırımcıları uzaklaştırır. Şirketin büyüklüğüne ve etkisine bağlı olarak bu tekil etki kimi zaman genel piyasa üzerinde de dalgalanma yaratabilir.

Peki, oynaklık kendini her türlü gelişmeye bu kadar endekslemişken, volatilite endeksi yani nam-ı diğer korku endeksi ne olabilir acaba?

Korkuyu ölçmek: VIX Volatilite Endeksi

Nedir?

“Risk, belirsizlik” denince akla hemen korku geliyor değil mi? İşte volatilite endeksi de (VIX) piyasalardaki korkunun derecesini ölçer. VIX, S&P 500 hisse opsiyon fiyatlarını kullanan Chicago Board Options Exchange (CBOE) tarafından hesaplanır. Piyasanın beklentisini gösterir. Genelde korku endeksi diye adlandırılır ve yatırımcıların en yakından izlediği parametrelerden birisidir.

- Belirsizliğin ve korkunun arttığı kriz zamanlarında VIX değeri yükselir. 2008 Ekonomik krizinde VIX 4 katına çıkarak, 20 puandan 80 puana kadar yükselmişti.
- VIX değeri genel olarak 0-20 puan arasında hareket eder.

Eğer korku endeksi yüksekse oynaklık yüksektir, risk öngöröleri fazladır ve beklentiler olumsuzdur. Endeks düşük seyrediyorsa korkularımızı şimdilik bir kenara bırakabiliriz demektir. Ama volatilitiyi önemsemeyi o kadar kolay bırakamayız. Neden mi?

Volatilite Neden Önemlidir? Yatırımcı İçin Ne İfade Eder?

Volatilite her şeyden önce bir finansal enstrümanın riskini ölçer ve fiyat davranışını ortaya koyar. Bir yatırımcının kısa sürede meydana gelebilecek dalgalanmaları tahmin etmesine yardımcı olur. Genelde riskle ilişkilendirilir desek de volatilite her zaman kötü bir şey değildir, çünkü bazen yatırımcıların yararlanabileceği giriş noktaları sağlayabilir. Farklı seviyelerdeki volatiliteye göre yatırım stratejisi şekillenir, doğru yatırım aracı seçilir.

Mesela risksiz yatırım isteyen, sabırlı ve istikrarlı bir yatırımcı düşük volatiliteli bir enstrümanı tercih eder. Böylece kazancını koruyabilir, kayıplarını en aza indirir. Kısa sürede yüksek kazanç elde etmek isteyen bir yatırımcı ise daha riskli bir hamle yaparak yüksek volatiliteye oynar. Öte yandan, piyasaya belirsizlik (ya da yukarıda andığımız üzere korku) hâkimken, bu belirsizlikten korunmak için daha düşük volatiliteye sahip finansal varlıklara yönelerek portföyünü koruma altına almaya çalışabilir.

Valör Nedir? Valör Tarihi Ne Demek?

Finans dünyasında karşılaştığınız her terimin derin bir anlamı ve stratejik önemi vardır. Fon yatırımı yaparken bilmen gereken en önemli terimlerden biri de valör süresidir.

Yatırımlarının değer kazandığı tarihi belirten valör, adeta bir saatin içindeki mekanizma gibidir; görünmez ama kritik bir rol oynar. Valörü anlamak, finansal işlemlerinizi zamanında ve doğru şekilde yönetmenin anahtarıdır. Peki, neden bu kadar önemli ve anlaşılması zor?

Çünkü her finansal aracın kendine özgü bir valör süresi vardır ve bu süreyi bilmek, yatırımlarını planlarken seni bir adım öne geçirir.

Valör, finansal başarıya giden yolda, doğru zamanda doğru adımı atmanı sağlar.

Valör Nedir?

Valör, işleme konulan bir ürünün kıymet kazanacağı tarihi belirtmek için kullanılır. Fon yatırımlarında karşına çıkan valör süresi, işlem emrinin verildiği gün ile işlemin gerçekleştiği günün birbirinden farklı olmasını ifade eder.

İhbarlı Fon ve İhbarsız Fon Ne Demek?

Fonlar, ihbarlı (valörlü işlem gören) ve ihbarsız (valörsüz işlem gören) olmak üzere ikiye ayrılır. İhbarsız yani valörsüz fonlarda gün içerisinde belirlenen alım-satım süresi içerisinde verdiğin alım-satım emirleri aynı gün, o günün fiyatından gerçekleştirilir. Fon yatırımı yaparken likit fonlar olarak

belirtebileceğimiz aynı gün alınıp satılabilen para piyasası fonları dışında alım ve satım hep valörlü olarak gerçekleşir.

Uygulamadan yer alan “**Valör Beklemeden Alabileceklerin**” listesinden aynı gün alıp satabileceğin fonlara ulaşabilirsin.

Valör Atlama Nedir?

Valörlü işlem gören fonlarda, o günün fiyatı gösterge niteliği taşır. Valör günü ve emrin gerçekleşeceği fiyat, her fonun izahnamesinde bulunan “valör atlama saati” dikkate alınarak belirlenir.

İhbarlı fonlarda, yatırımcıların valör atlama saatine kadar verdikleri katılma payı alım/satım emirleri, emrin verilmesini takip eden ilk hesaplamada bulunacak pay fiyatı üzerinden yerine getirilir. Yani, eğer yatırımcı valör atlama saatinden önce bir emir verirse, bu emir, bir sonraki hesaplama döneminde belirlenen fiyat üzerinden işleme alınır. Valör atlama saatinden sonra iletilen alım/satım emirleri ise, bir sonraki hesaplama döneminde belirlenen fiyat üzerinden yerine getirilir.

Bunu bir örnekle açıklayalım: Valör atlama saati 13:30 olan bir fonda 13:30’a kadar vereceğin alım ya da satım emrin, fonun o akşamki kapanış fiyatı üzerinden değerlendirilir. Eğer alım ya da satım emrini 13:30 sonrası verirsen fon yatırımın bir sonraki günün kapanış fiyatı üzerinden değerlendirilir.

Şayet bir fon alırken alım emrini 13:30’a kadar verdiysen o akşam hesaplanır ve ertesi gün TEFAS sitesinde göreceğin fiyattan işlem gerçekleşir.

Burada mutlaka dikkat etmen gereken detay her fonun valörünün izahnamesinde belirtiliyor olmasıdır. Yani fon tipine göre değişmekle beraber, alım emirlerinde valör saat 13:30’a kadar iletilen emirlerde T+1 kuralı geçerlidir. Dolayısıyla bugün emir verdiğinde yarın işlem gerçekleşir.

Genel uygulamada ise içinde borçlanma araçları olan fonlar 1 gün, hisse içeren fonlar 2 gün, yabancı varlık ve eurobond içeren fonlar 3-5 gün satım valörüne sahip diyebiliriz.

Yatırım fonları her gün bir fiyat açıklar ve açıkladıkları o fiyat bir önceki günün fiyatıdır. Yani alım emri o fiyattan gerçekleşmiyor olacak bunu dikkate alman gerekiyor.

Ayrıca, yatırım fonlarında getiri garantisi ve anapara koruması bulunmamaktadır. Bu nedenle, yatırımcıların işlem yapmadan önce fon ile ilgili tüm bilgi, bildirim ve yatırımcı duyurularının yer aldığı Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP) ve Türkiye Elektronik Fon Alım Satım Platformu (TEFAS) gibi kaynakları incelemeleri önemlidir.

“Kâr Al, Zarar Durdur”

Emri Nedir? Nasıl Çalışır?

Borsadaki “Kâr Al, Zarar Durdur” emrini bir araba yolculuğuna benzetebilirsiniz.

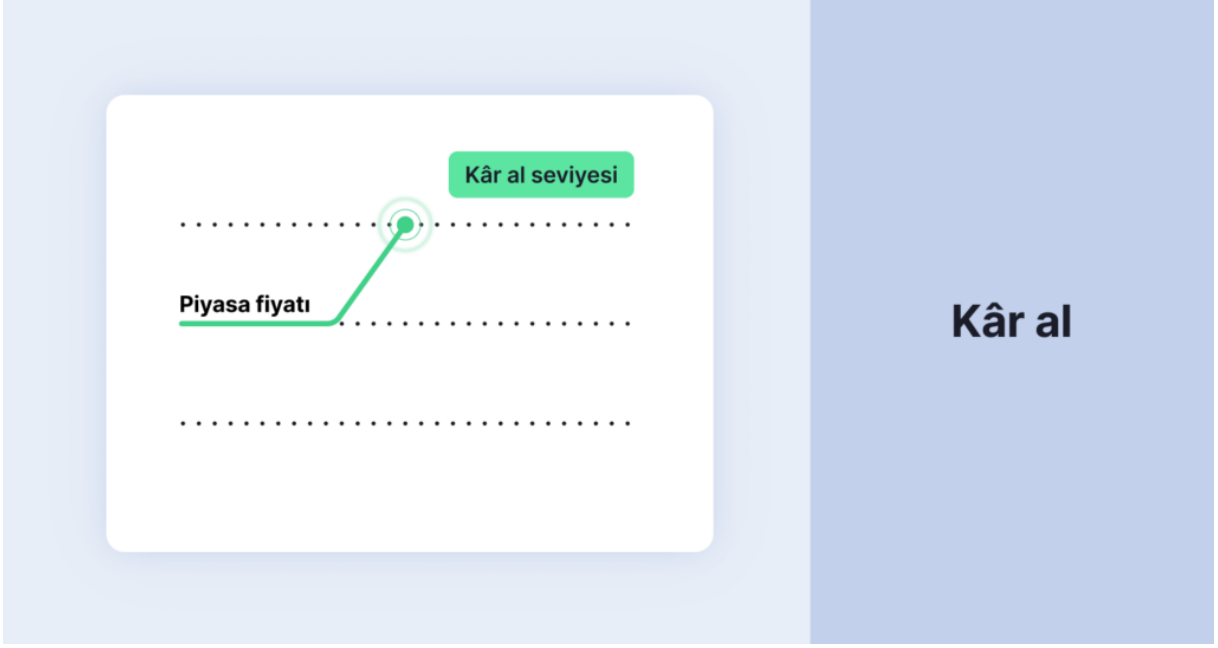
Bu durumda “Kâr Almak”, varmak istediğin hedefe ulaştığında seni otomatik olarak durduran bir GPS navigasyon sistemine benzer. Yani belirlediğin kâr hedefine ulaştığında, sistem seni orada durdurur ve başarılı bir yolculuğun keyfini çıkarmanı sağlar.

Öte yandan “Zarar Durdurmak”, ani bir tehlike veya beklenmedik bir durumda seni güvenli bir şekilde durduran acil durum fren sistemine benzetilebilir. Bu, yatırımının beklenmedik bir şekilde değer kaybetmesi durumunda, belirli bir noktada zararını sınırlar ve seni daha büyük kayıplardan korur.

Bu benzetmeyle “Kâr Al, Zarar Durdur” emri, finansal yolculuğunda hem başarıya ulaşmanı hem de riskleri yönetmeni sağlayan güvenlik ve rahatlık aracı olarak düşünülebilir. “Kâr Al, Zarar Durdur” emirlerini birlikte verebileceğin gibi ayrı ayrı da verebilirsin.

“Kâr Al” Emri Nedir?

“Kâr Al” emri, hisse hedeflediğin tutar ya da oranda yükseldiğinde belirlediğin sayıda hisseyi kârla satmak için kullanabileceğin bir limit emir türüdür. Hissenin anlık piyasa fiyatını baz alarak oran veya tutar belirleyebilirsin.

Bir örnekle açıklamak gerekirse, hisse fiyatı 50 dolar olan bir hissedenden 10 lot aldığını varsayalım. Bu hissenin fiyatının yükseleceğini düşünüyorsun ve bu yükselişin 10% seviyesine ulaşabileceği yönünde bir kanaatin var. Tabii böyle bir yükselişin ardından düşüş yönlü bir hareketin de gelme ihtimaline karşı kârının bir kısmını ya da tamamını alacak şekilde bir pozisyona geçmek istiyorsun.

Bu yükseliş 10% seviyesine geldiğinde 5 adedini satmak istiyorsan “Kâr Al” seviyene direkt 10% olarak oran yazabilirsin. Emrin, hisse fiyatı 55 dolara ulaştığında yani 10% kâr elde ettiğinde gerçekleşir. Yani 5 adet hisseni toplam 25 dolar kârla satmış olursun.

“Zarar Durdur” Emri Nedir?

“Zarar Durdur” emri, mevcut bir pozisyonda zararı sınırlamak veya kalan kârı korumak için kullanılır. “Zarar Durdur” emirlerini de **oran ya da tutar** olarak girebilirsin.

Diyelim ki 50 dolarlık bir hisse senedinden 10 lot aldın ve fiyatının düşmesi durumunda en fazla 5% zararla hisselerini satmak istiyorsun. Bu durumda, alım fiyatının 5% altında bir “Zarar Durdur” emri verebilirsin. Hisse fiyatı 47,5 dolar olduğunda “Zarar Durdur” emrin piyasa emri olarak işleme alınır.

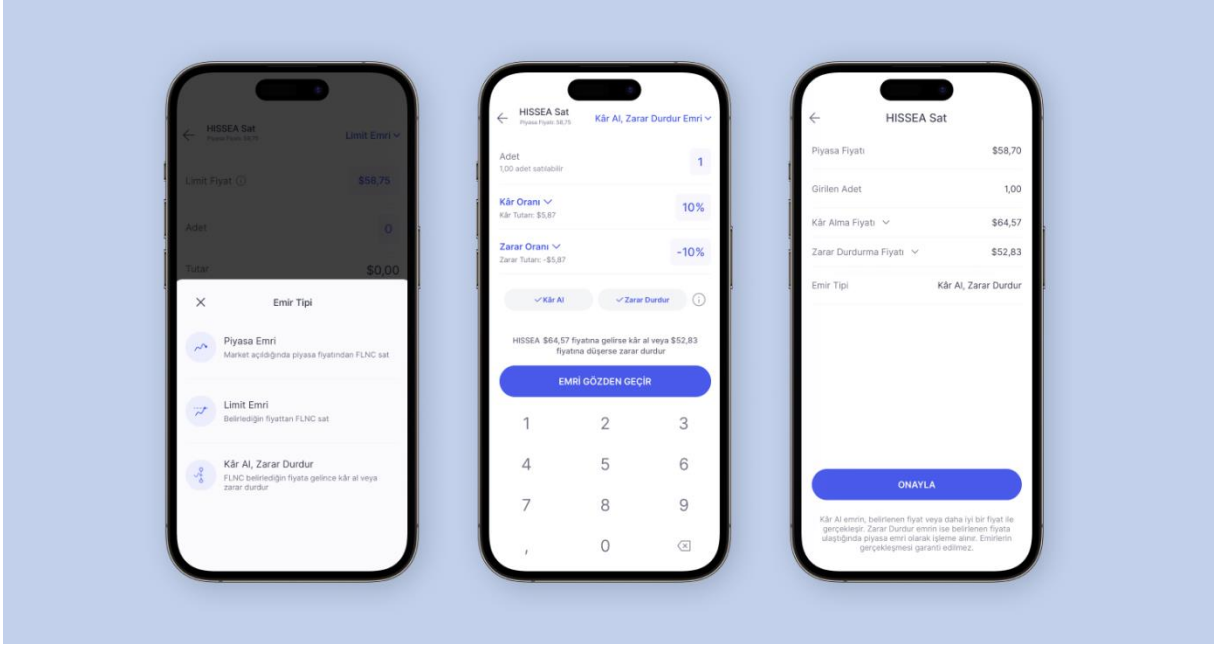
Diğer yandan “Kâr Al, Zarar Durdur” emrinin gerçekleşme garantisi yoktur, emrin gerçekleşmesi piyasa koşullarına bağlıdır.

“Kâr Al, Zarar Durdur” Emrini Nasıl

Verebilirim?

Amerikan Borsalarında portföyünde bulunan bir hissenin detay sayfasına gelerek SAT butonuna tıklayıp sağ üstten “Kâr Al, Zarar Durdur” emrini kolayca verebilirsin.

Hedeflediğin “kâr alma” veya “zarar durdurma” noktasını dilerse **oran** dilerse de **tutar** olarak belirleyebilirsin.

Bilmende Fayda Var

- Aynı anda hem “Kâr Al” hem de “Zarar Durdur” emri verilebilir.
- “Kâr Al, Zarar Durdur” emrinde kâr ve zarar oranları, emri verdiğin andaki piyasa fiyatından hesaplanır.
- Uzatılmış işlem saatlerinde verilen emirlerde uzatılmış işlem saatlerindeki anlık hisse fiyatı üzerinden, piyasa kapalıyken verilen emirlerde ise piyasa kapanış fiyatı üzerinden kâr/zarar hesaplanır.
- “Kâr Al, Zarar Durdur” emri sadece ‘Piyasa Saatlerinde’ gerçekleşir.
- Tüm “Kâr Al, Zarar Durdur” emirlerinin geçerlilik süresi ‘İptal Edilene Kadar’ olarak belirlenmiştir ancak dilersen bunu ‘Piyasa Saatleri’ olarak değiştirebilirsin.

Sonuç

“Kâr Al, Zarar Durdur” emri, kârı kilitlemek ve aşırı zararları en aza indirmek isteyen yatırımcılara avantajlar sunan yaygın, basit ve etkili bir araçtır.

Bu emirler, özellikle birlikte kullanıldıklarında toplam riski sınırlar.

“Kâr Al” ve “Zarar Durdur” emirleri, yatırımcıların gün boyu yatırımlarını takip etmelerine gerek kalmadan planladıkları kâr hedefine ulaştıklarında ya da hisse fiyatı “zarar durdur” seviyesine geldiğinde satış gerçekleştirmelerine olanak sağlar. Böylece yatırımcı hem stratejik davranmış olur hem de duygusal davranmaktan kaçınır.

Özetle, her iki emir de yatırım sigortası araçları olarak düşünülebilir. En kötü durumlarda, bir “Zarar Durdur” emri beklenmedik aşırı zararları önleyebilirken, bir “Kâr Al” emri, halihazırda fiyat hedefine ulaştığında yatırımcıyı sonraki düşüşlerden koruyabilir.

Bluechip şirket nedir?

Bluechip Şirketler

Hangileridir?

Bir Dow Jones Haber Servisi muhabiri olan Bay Oliver Gingold, 1920'lerin başında hisse başına 200 dolar veya daha fazla miktardan işlem gören hisse senetlerini tanımlamak için “bluechips” terimini ortaya attı. Bu terimi, güvenilir yatırımlar olduğu düşünülen yüksek kaliteli hisse senetlerini tanımlamak için kullandı.

Kim bilir belki de kendisi tam bir kumarbazdı. Çünkü bu terim aslında poker masalarının en değerlisi olan mavi pullardan geliyordu.

Tıpkı pokerde olduğu gibi borsadaki en değerli şirketleri açıklarken de “bluechips” terimini kullanmak istemişti Gingold. Böylece pokerde kıymetin bir simgesi olan mavi pul borsada da “yüksek kalitenin” ve “sektörel bilinirliğin” bir simgesi olacaktı.

Ancak borsada bluechip bir hisse senedi satın almak kumar oynamak anlamına gelmez. Aksine borsanın bluechip şirketleri, kârlarını artırmaya devam ederken, kazanç beyan etme ve temettü ödeme geğmişine sahip şirketlerdir.

Bluechip şirket nedir?

Bluechip şirketler, herkesçe tanınırlığı olan, köklü bir geğmişe sahip ve finansal performansı yüksek şirketlerdir.

Bluechip statüsüne hak kazanmak için bir şirketin ne kadar büyük olması gerektiği tartışmaya açıktır. Bu statü için kabul edilen esas, sektörünün lideri olmak olsa da, genel olarak kabul edilen bir ölçüt, 5 milyar dolarlık bir piyasa değeridir.

Bu hisseler, ABD’de Dow Jones Industrial Average, NASDAQ 100 ve S&P 500, Kanada’da TSX-60 ve Birleşik Krallık’ta FTSE gibi dünyanın en saygın endekslerinden bazılarının önemli bileşenleridir

Fakat **bluechip şirket** veya **bluechip** hisse senetleri demek her zaman ‘getirisi en yüksek olan’ demek değildir. **Bluechip** demek, ne kadar zaman geğerse geğsin kalitesi değişmeyen şirket veya hisse demektir.

Nasıl Bluechip olunur?

Bir şirketin **bluechip** olabilmesi için şu temel özellikleri barındırması gerekir:

- 1) İyi bir bilinirliğe sahip olmalı.
- 2) Köklü bir geğmişe sahip olmalı.

3) İyi bir sermayesi olmalı.

Ancak bu özellikleri bünyesinde barındıran bir şirket '**bluechip**' olma şansı elde edebilir. Bunlarla beraber **bluechip** şirketlerin, bulunduğu sektörün öncüsü ve lideri olması beklenir. Burada da şirketin sunduğu mal veya hizmetin kalitesi ile konumlandırılması önemli rol oynar.

Şirketin köklü bir geçmişe sahip olması '**bluechip**' olmasında önemli bir kriterdir. Günümüzde adını uluslararası çapta duyurmuş ancak hâlâ bu statüde görülmeyen yahut bu statüye erişip erişmediği tartışılan şirketler de elbette vardır.

Örneğin, şu anda 545 milyar dolarlık bir piyasa değerine sahip olan ABD pazarındaki en büyük 8. şirket Tesla'yı (TSLA) ele alalım. Tesla, piyasa değerine göre büyük bir şirket olmasına ve umut verici bir geleceğe sahip olmasına rağmen, bluechip hisse olarak kabul edilmesi için gereken kanıtlanmış geçmişe ve istikrara sahip değil.

Ancak elbette "bunlar bluechip hisseler" diyen resmî bir listede yok elimizde.

Tam da bu sebeple, 2023 yılının ocak ayında Moody's'in Tesla için güncellediği notunun şirketi bluechip hisseler arasına kattığına yönelik fikirler beyan edildi. Moody's, Tesla'nın kredisine ilişkin analizini güncelledi ve şirketin notunu "yatırım yapılabilir" statü olan BAA3 yapan ikinci derecelendirme şirketi oldu.

- **Derine dal:** Dikkat çeken nokta ise Moody's'in Tesla'ya ilişkin analizi daha yüksek bir nota işaret ediyor olmasıydı. Güncellemede, "**İleriye dönük olarak, puan kartının gösterdiği sonuç A2 olmaya devam ediyor.**" diye belirtildi. A2 notu, Moody's'in yatırım yapılabilir seviye skalasının ortasında yer alıyor. Derecelendirme şirketinin raporuna göre aradaki farkın nedenleri, Tesla'nın dar ürün yelpazesi, hızlanan rekabet ve "CEO Elon Musk tarafından uygulanan hatırı sayılır serbestlik ile kurumsal yönetim zorlukları".

- **Neden önemli?:** Moody's'in Tesla notunu yükseltmesinin hem sembolik hem de pratik değeri var. Notu "yatırım yapılabilir" seviyeye yükselen şirketler, genellikle daha derin bir yatırımcı havuzunu çekerek daha ucuz finansmandan yararlanır. Ve geleneksel olarak, en az iki kurumdan alınan yüksek dereceli bir not, derecelendirmeye duyarlı yatırımcılar arasında prestij göstergesidir.

Özetle, Tesla'ya "yatırım yapılabilir" notu veren iki derecelendirme kuruluşu ile Tesla artık kurumsal borç perspektifinden bluechip bir şirket olarak kabul ediliyor. Tipik olarak bu, emeklilik fonları ve diğer kurumsal yatırımcılar gibi muhafazakar yatırımcıların da Tesla'yı çekici bir yatırım olarak görecekları anlamına gelir.

En Bilindik Bluechip Şirketler Hangileridir?

Elbette bazı şirketler var ki bu statüye hak kazanıp kazanmadığını düşünmemize dahi gerek kalmıyor, ilk akla gelen köklü ve kaliteli şirketler olmaları sebebiyle **bluechip** şirket olduklarına yönelik çıkarımları daha hızlı yapabiliyoruz.

NASDAQ borsasında yer alan **bluechip** şirket örnekleri:

- Microsoft Corporation (MSFT)
- Apple Inc. (AAPL)
- Amazon.com Inc. (AMZN)
- Pepsi (PEP)

NYSE borsasında yer alan **bluechip** şirket örnekleri:

- The Coca-Cola Company (KO)
- Walt Disney Company (WMT)

- UnitedHealth Group Incorporated (UNH)
- Visa (V)

Saydığımız bu şirketlerin hepsi köklü geçmişlere, iyi sermayelere ve yüksek bilinirliğe sahipler.

Örneğin bugün hemen her an logosunu veya adını görebildiğimiz The Coca-Cola Company, yatırımcılarına 1923'ten beri temettü ödüyor. Temettü konusu bluechip şirket olmak noktasında bir gereklilik olarak sayılmasa da çoğu bluechip şirket kârını yatırımcılarıyla paylaşmak noktasında bonkör hareket eder.

Bluechip Şirketlere Yatırım Yapabileceğim Borsa Yatırım Fonları Var mı?

Borsa yatırım fonları (ETF), bir endeksi baz alan, baz aldığı endeksin performansını yatırımcılara yansıtmayı amaçlayan fonlardır.

Bluechip şirketlere yatırım yapabileceğin borsa yatırım fonlarına örnek olarak:

SPDR Dow Jones Industrial Average ETF Trust (DIA): Apple gibi ABD'deki en büyük ve en iyi bilinen 30 bluechip hisse senedini içeren bir borsa endeksi olan Dow Jones Industrial Average'ın performansını izler.

iShares Dow Jones ABD ETF'si (IYY): Bluechip hisse senetleri de dahil olmak üzere ABD borsasında işlem gören tüm şirketleri içeren Dow Jones Endeksi'nin performansını izler.

Vanguard S&P 500 ETF (VOO): Birçok bluechip şirket de dahil olmak üzere ABD'de halka açık en büyük 500 şirketi içeren S&P 500 Endeksinin performansını izler.

Invesco QQQ Trust Series 1 (QQQ): NASDAQ'da listelenen en büyük 100 şirketin hisselerini takip eden teknoloji eğilimli bir borsa yatırım fonudur.

ProShares S&P 500 Dividend Aristocrats ETF (NOBL): 25 yılı aşkın bir süredir temettülerini her yıl artıran 50 şirketi izler.

Bluechip şirket neden önemlidir?

Bluechip şirketler yatırım dünyasına yeni adım atan veya bu konuda uzmanlaşmış kişilerin dahi portföyünde mutlaka bulundurması gereken şirketler arasında yer alır.

Tabii iyi bir portföyün sırrı **bluechip** şirketlerde değil çeşitlilikte gizlidir. Yatırımların tamamen **bluechip** hisselerinden oluşsa da yumurtalarını aynı sepete koymaman gerekir. Aralarda farklı sektörlere, farklı risk değerlerine ve getirilerine sahip olan enstrümanlar da kullanmalısın.

Kaynaklar

Bu Yazıda Kaynak olarak Midas Akademi Sayfası Kullanılmıştır.

<https://www.getmidas.com/midas-akademi/kisisel-finans>

<https://www.getmidas.com/midas-akademi/baslangic-seviyesi>

<https://www.getmidas.com/midas-akademi/orta-seviye>

<https://www.getmidas.com/midas-akademi/ileri-seviye>

sayfalarından derinlemesine daha net bilgiler alabilir videoları izleyebilir ve buradaki Derslerden, Videolarından Ücretsiz Bir Şekilde Sizlerde yararlanabilirsiniz.

Yatırım Tavsiyesi Değildir

Bu içerikler, içeriğin yayınlandığı günkü veriler baz alınarak hazırlanmıştır. İçerikte geçen hedef fiyat tahminleri, uzman ve analist yorumları bu içeriğin yayınlandığı tarihte geçerlidir. Bu tahmin ve yorumlar zaman içinde değişkenlik gösterebilmektedir. Bu sayfada yer alan haberler ve haberlerin içerdiği şirketler hakkındaki bilgiler yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Kullanılan hisse işlem görselleri; hisse adı, fiyatı ve grafikleri de dahil temsildir, yatırım tavsiyesi değildir.

Sorumluluk Beyanı

Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti, yetkili kuruluşlar tarafından kişilerin risk ve getiri tercihleri dikkate alınarak kişiye özel sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler ise genel niteliktedir. Bu tavsiyeler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanılarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir. Veri ve grafikler güvenilirliğine inandığımız sağlam kaynaklardan derlenmiştir.

Bu bilgiler ışığında yapılan ve yapılacak olan ileriye dönük yatırımların sonuçlarından Kognivia Yazılım A.Ş. hiçbir şekilde sorumlu tutulamaz.